

Poziv k enotnosti komunistov

Kulturni
praznik
v Števerjanu

Intenziven laboratorij v Mednarodni
pevski akademiji v Križu pri Trstu

Naše literarno darilo
ob dnevu slovenske kulture:

novela
Borisa Pahorja
Pretrgani let

Primorski dnevnik

NEDELJA, 8. FEBRUARJA 2009

Št. 33 (19.432) leto LXV.

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni "Dobrodo" v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni "Slovenija" pod Vojškim pri Idriji, do 7. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zaslužjeni Evropi.

TRST - Ul. Montecchi 6 - Tel. 040 7786300, fax 040 772418

GORICA - Ul. Garibaldi 9 - Tel. 0481 533382, fax 0481 532958

ČEDAD - Ul. Ristori 28 - Tel. 0432 731190

Internet: <http://www.primorski.it/>

Internet: redakcija@primorski.it

POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI

Spedizione in abbonamento postale 45% Art 2, comma 20/b, legge 662/96 - Trieste

1,00 €

CENA V SLOVENIJI 1,00 €

V Čedad, za kulturo, jezik in dostojanstvo

DUŠAN UDOVIČ

Dan kulture je letos pri nas beneško in rezijansko obarvan. Današnja slavnost v Čedadu nosi pomemben predznak solidarnosti vseh Slovencev naše dežele in drugih krajev, kajti ravno jezik, kultura in identiteta Slovencev videmske pokrajine so ponovno pod udarom. To se je v še ne tako oddaljeni preteklosti zgodilo nič kolikokrat. Človek bi mislil in upal, da je z odpravo meje tega konec, a očitno ni tako. Identiteta Beneških Slovencev in Rezanov ostaja priljubljena snov za ribarjenje politike v kalnem, saj si vedno znova nekdo kaj izmišlja, samo da bi svoj trop volilnih ovac zadržal v staji. Ni važno, če je to parlamentarec ali zgolj dežurni krajevni petelin na gnoju. Važno je, da zna zavestno širiti neresnice in potvorbe, računajoč na dejstvo, da je zgodovina ljudem tistih krajev dovolj zameglila vedenje o svojem izvoru in identiteti. Ignoranca je pri tem bistvena, nanjo je moč in treba računati. Recept je v svojem cinizmu preizkušen in jasen, odprta glava lahko škodi, informacija je nevarna, zgodovina mora biti po meri politike ali pa je ni.

Tudi v Evropi brez meja moramo žal ugotavljati, da takšna razmišljanja in nedostojna dejanja še vedno najdejo svoj prostor in se nekdo lahko poigrava z identiteto ljudi tako, kot mu narekuje politična računica najnižjega profila. Očitno bo treba še nekaj časa, da se pomete ta nesnaga, ki je Slovence videmske pokrajine desetletja tlačila kot mora.

Pa navsezadnje kaj za to, saj prav zaradi znane preteklosti lahko rečemo, da sta slovenska kultura in jezik v Benečiji in Reziji zmogla prenesti še vse kaj drugega. Sredi težav, ali pa morda prav zaradi njih, sta našla pot ohranitve in razvoja. Najzgovorneje priča o tem dejstvo, da ju s ponosom sprejemajo kot svoja mladi ljudje, vedoč, da se jim tako vrača tudi človeško dostojanstvo, ki je bilo njihovim prednikom nasilno odvzeto. Te na novo okrepljene zavesti ne bo kar tako sesula občasna pojava kakšnega zapoznelega gladiatorja, mimo katerega je zgodovina odpeljala, ne da bi se tega zavedal. Pa tudi kakšnega senatorja, ki je po vsej sili hotel prevzeti vlogo branitelja nekih izmišljenih krajevnih identitet, samo zato, da se mu izide politični račun.

PRIMER ENGLARO - Zdravniki so sinoči prekinili umetno hranjenje

Eluana na smrtni postelji Italijo razdvajajo polemike

Berlusconi napadel ustavo, češ da je »prosovjetska«

LJUBLJANA - Sprejem ob prazniku slovenske kulture

Predsednik Türk potrdil podporo štirim slovenskim manjšinam

LJUBLJANA - Slovenski predsednik Danilo Türk je na predvečer praznika slovenske kulture sprejel zastopnike slovenskih manjšin v Italiji, Avstriji, Madžarski in Hrvaški. S

predstavniki naše manjšine (foto Bobo) se je predsednik pogovarjal o aktualnih problemih, s katerimi se sooča naša narodna skupnost.

V Cankarjevem domu je bila si-

noči osrednja Prešernova proslava. Prešernovi nagradi za življenjsko delo sta prejela igralka Štefka Drolc in slikar Zmago Jeraj.

Na 2. in 3. strani

VIDEM, RIM - V videmski bolnišnici La Quiete so včeraj spremenili predvideni postopek in ga dejansko pospešili. Umetno hranjenje Eluane Englaro bi bili morali namreč prekiniti danes, toda zaradi »splošnega hudega stanja« so to storili sinoči. Eluanin oče Beppino pa je včeraj povabil predsednika republike Giorgia Napolitana in premiera Silvia Berlusconi, naj obiščeta hčerko in se neposredno seznanita z resničnim stanjem. V Vidmu in številnih italijanskih mestih so se medtem nadaljevali protesti in manifestacije. Berlusconi pa je napadel ustavodajno skupščino, češ da je bila pri sestavi ustave pod vplivom sovjetske diktature. Ustava je torej »prosovjetska«, je dejal premier, in jo je treba zato po njegovem mnenju spremeniti.

Na 23. strani

Predstavili letošnji 56. miljski pust

Na 5. strani

V Trstu mazaški pohod skrajnih desničarjev

Na 5. strani

Predstavniki manjšine opozarjajo goriško prefektinjo na zaščito

Na 10. strani

Goriški otroci se slovenščine učijo s telesnim gibanjem

Na 11. strani

PODPREDSENIK ZDA Biden pozval EU, naj stori več za varnost

MÜNCHEN - Osrednji dogodek letošnje mednarodne varnostne konference v Münchnu je bil včerajšnji nastop ameriškega podpredsednika Joeja Bidena, ki je EU pozval, naj stori več pri soočanju z varnostnimi izzivi. Francoski predsednik Nicolas Sarkozy se je prav tako zavzel za večjo vojaško vlogo EU. Slovenski zunanji minister Samuel Žbogar pa se je ob robu konference pogovarjal s hrvaškim kolegom Goranom Jandrokovićem, s katerim sta se dogovorila za srečanje.

Na 23. strani

OPTOSTUDIO
Katja Slobec
optika optometrija
kontaktne leče

novosti
2009

FENDI AGATHA SEIKO
ALEXPAUL cre
SWISSFLEX

ulica Carsia 45/2A Opčine
telefon: +39-040-214561

...in čujem te; klavir igra;...

srečko kosovel

Dan slovenske kulture

posvečeno 100. obletnici Glasbene matice iz Trsta

S&Z
SLOVENSKA
KULTURNO-GOSPODARSKA
ZVEZA

**SVET SLOVENSKE
ORGANIZACIJE**

**glasbena
matica**
TRST

Čedad
Gledališče Ristori
DANES
nedelja, 8.2.2009 ob 16.30

Trst
Kulturni dom
torek, 10.2.2009 ob 20.30

Gorica
Kulturni dom
četrtek, 12.2.2009 ob 20.30

Scenarij Tatjana Rojc
Glasba Aleksander Ipavec
Režija Gregor Geč

LJUBLJANA - Predsednik Danilo Türk ob prazniku slovenske kulture

Slovenija podpira pričakovanja manjšin v štirih sosednjih državah

Na srečanju s predstavniki naše manjšine o vrsti aktualnih vprašanj - Sprejem pri ljubljanskem županu

LJUBLJANA - Ob dnevu slovenske kulture je predsednik republike Slovenije Danilo Türk včeraj sprejel na pogovor predstavnike vseh manjšinskih skupnosti, ki živijo izven meja Slovenije. Tako so se v predsedniški palači zvrstili predstavniki Slovencev avstrijske Koroške in Štajerske, predstavniki Slovencev v Italiji, na Madžarskem in Hrvaškem.

Delegacijo Slovencev iz Italije sta vodila predsednika SKGZ in SSO Rudi Pavšič in Drago Štoka, srečanja s predsednikom Slovenije pa so se udeležili še Franka Padovan, Marino Maršič, Mario Maver in Walter Bandelj kot predstavniki včlanjenih delegacij. Srečanju so poleg njih prisostvovali še državni sekretar za Slovence po svetu Boris Jesih, vršilec dolžnosti generalnega konzula SR Slovenije v Trstu Božidar Humar in predsednikova svetovalka za Slovence po svetu Magdaleana Tovornik.

V sproščenem pogovoru s predsednikom republike so prišla do izraza aktualna vprašanja naše skupnosti. Najprej finančni položaj za katerega obstajajo pričakovanja, da se bo po popravku proračunske postavke s strani italijanske vlade popravil. S tem v zvezi so predstavniki Slovencev v Italiji poudarili pomen in vlogo, ki jo je pri tem imela republika Slovenija. Predstavniki naše skupnosti so ob tem izrazili zaskrbljenost zaradi pritiskov in poskusov zanikanja identitete, ki jih doživlja naša skupnost na Videmskem.

V pogovoru je bila izrečena potreba po večji povezanosti z matično državo in boljšem sodelovanju zlasti na področjih kulture in informacije. Za slednjo velja prepričanje, da je v matici, kar zadeva manjšine še vedno pomanjkljiva, kar zlasti velja za osrednjo medije v Sloveniji.

V pogovoru je bila soglasno poudarjena potreba po čim večjem izkoriščanju možnosti, ki jih nudijo evropski projekti, bistveno pa je pospeševanje sodelovanje med sosednjima Italijo in Slovenijo, kot tudi med Slovenijo in Deželo Furlanijo Julijsko krajino.

V tem smislu je bila izražena želja, da bi prišlo čimprej do obnovitve mešanih delovnih skupin na medministrski ravni Rim - Ljubljana, kakor tudi na ravni Slovenija - Dežela Furlanija Julijska krajina. V zvezi s kulturnim sodelovanjem je bil poudarjen po-

men vsemanjšinske prireditve, ki bo marca letos v Ljubljani.

V pogovoru s predsednikom so se udeleženci srečanja dotaknili tudi vprašanja sprave. Soglasno je bila izražena ocena, da je bistvo sprave v čim tesnejšem sodelovanju med državama, ki se uspešno razvija, kljub nekaterim občasnim napetostim. Zato se je morebitnih spravnih dejanj, ki bi vodila k nerazumevanju in delitvam, bolje izogniti, dokler zanje ne dozorijo razmere. Vsekakor je zato potreben pošten in objektivni pogled na zgodovinska dejanja.

Po srečanjih s posameznimi delegacijami manjšin je predsednik države Danilo Türk v glavni dvorani predsedniške palače ponudil sprejem za vse udeležence srečanja. Rudi Pavšič je v nagovoru na sprejemu dejal, da smo prehodili dolgo in plodno pot, nismo pa še uresničili vseh Prešernovih sanj. Brez pretirane duševne napetosti, brez sovraštva in zdravju škodljivih strasti smo tu, da nadaljujemo z delom, saj vemo, da si je potrebno zaslužiti tudi sanje, je poudaril.

Pred večerno osrednjo predstavo v Cankarjevem domu je Slovence iz meještva na ljubljanskem magistratu sprejel tudi župan Zoran Jankovič.

Na sliki (desno) slovenski predsednik Danilo Türk s predstavniki slovenskih manjšin, spodaj predsednik SKGZ Rudi Pavšič med nagovorom na sprejemu

BOBO

REZIJA - Pomembno priznanje

Luigia Negro Primorka meseca

REZIJA - Luigia Negro je premočno zmagala v izboru za januarsko osebnost Primorske. Bralci Primorskih novih in poslušalci Radia Koper so zanj glasovali praktično iz vse Primorske (od Trente do Pirana), veliko glasov pa je rezijanska kulturna delavka dobila tudi iz Furlanije-Julijske krajine. Poleg Luigie Negro so bili v izboru kandidatov Martina Repinc (skrbnica repenske Kraške hiše), Karolina Kobal (vinska kraljica) in urednik regionalnega mesečnika Franc Kranjc.

Luigio Negro našim bralcem ni treba posebej predstavljati. Predseduje društvu Rozajanski dum, ki si prizadeva za ohranjanje narečja, kulture in vseh pristnih značilnosti doline pod Kaninom. Negrova se je včeraj v živo na koprskem radiu zahvalila za to prestižno imenovanje. Dejala je, da Rezija ne potrebuje sovraštva. »Rezijani gledajo naprej, mi pa skušamo informirati ljudi, da bodo lahko premagovali strahove iz preteklosti,« je še poudarila Negrova.

BENEČIJA - 100-letnica življenja Glasbene matice

Čedad vabi na praznik slovenske kulture

Pogovor s predsednico Inštituta za slovensko kulturo v videmski pokrajini Bruno Dorbolojevo, ki poziva k množični udeležbi

ČEDAD - Glasbena matica bo danes uradno odprla jubilejno leto z odmevnim poklonom stoletnici ustanove v okviru osrednje proslave ob Dnevu slovenske kulture. Scenarij poznavalke tržaške zgodovine in literature Tatjane Rojc, glasba harmonikarja in skladateljca Aleksandra Ipavca in režijka Gregorja Geča so temelji prireditve, ki bo premierno zaživela ob 16.30 v gledališču Ristori v Čedadu.

Igralca Danijel Malalan in Maja Gal Štomar, mešani zbor Jacobus Galus, harmonikarski orkester Glasbene matice v Špetru, trio harmonik, godalni kvartet Glasbene matice, harfistka Tadeja Kralj, violinist Žarko Hrvatič in otroški zbor Glasbene matice in dvojezične šole iz Špetra »Mali lujerji« bodo protagonisti tega izrednega poklona. Slavnostni govornik bo Miran Košuta, na tržaški ponovitvi v torek bo spregovoril Ivo Cotič, v četrtek v Gorici pa David Clodig.

Izbira in razporeditev govornikov kaže voljo po izmenjavi in povezovanju

BRUNA DORBOLO

Slovencev v naši deželi, ki jih bo proslava ob Dnevu kulture prvič obiskala v treh različnih lokacijah. Organizatorji so soglasno zaupali častno mesto prve izvedbe Benečiji in jo namenili v prvi vrsti vsem kulturnim delavcem in pripadnikom slovenske skupnosti, med katerimi si na poseben način prizadeva za sprejem dogodka predsednica Inštituta za slovensko kulturo Bruna Dorbolo.

Kaj menite o izbiri mesta Čedad za osrednjo Prešernovo proslavo? Mislim, da je to najbolj primeren

način, da uradno proslavimo vstop bivših »nezakonskih otrok« v slovensko družino. Kljub temu, da so nas zgodovinski in politični dejavniki prikrajšali za možnost vrednotenja našega jezika in kulture (z razliko od vseh, katerih je Londonski sporazum zaščitil pravice), smo vztrajno ohranili našo dragoceno dediščino, ki je končno dosegla priznanje z zaščitnim zakonom Neenakovredni pogoji so razlog za različni kulturni razvoj, čeprav nas povezujejo izvor, upanja in ambicije za bodočnost, da lahko pridobimo vodilno vlogo kot posredniki integracije in sporazumevanja dveh kultur v veliki evropski hiši. Mirno sožitje, dialog, izmenjava in sodelovanje so osnove vsakega družbenega, ekonomskega in kulturnega razvoja. Mentalna odprtost povezuje kot gorski prelaz, zato jo moramo spodbujati od Milj do Trbiža. Upam, da nas bo potujoči Dan kulture vedno bolj povezal, predvsem na področjih, kjer je prozornost in iskrenost skupnih načrtov najbolj potrebna.

Kakšno vlogo je pridobila Glasbena matica v Benečiji?

Že nekaj desetletij je Glasbena matica pritegnila pozornost mnogih prebivalcev teh dolin. O tem priča število učencev in moramo ugotoviti z velikim ponosom, da so priznanja našim glasbenikom pritegnila tudi širšo, narodno in mednarodno pozornost.

Spominjam se, kako je msgr. Ivan Trinko pisal o »bene-canih« in o njihovi ljubezni do petja in glasbe. Prof. Giovanni Clodig (Ivan Kolodič) pa je o nas trdil: «... petje, glasba in ples imajo poseben čar pri tistih ljudstvih...». Citiram dva priznana pisca iz preteklih stoletij, da bi te besede potrdile, kako se je predanost glasbi prenašala iz generacije v generacijo.

Ko je ta ljubezen v določenem trenutku opešala, nam je Glasbena matica začela pihati na dušo, je uvedla naše otroke v mednarodno govorico not, jih je ponovno pospremila in vodila k izvirni ljubezni, ki jo je strokovno znanje utrdilo.

Ponosni smo nad uspehi in priznanji harmonikarskega orkestra, otroškega zbora »Mali lujerji«, posameznih učencev in smo srečni, ko slišimo, kako zvok harmonik odmeva v naših dolinah s tisto glasbo, ki nam ogreje srce.

Glasbena matica je kot studenec, ki nas odžaja, zato moramo utrjevati in gojiti to bogastvo na našem teritoriju. Po uspehih v Nadiških dolinah in v Kanalski dolini, voščimo, da bi tudi Terska dolina kmalu dosegla tako zadovoljive rezultate.

Katero je vaše voščilo ob današnjem Dnevu slovenske kulture?

V Prešernovem dnevu si obetamo, da bi vedno globlje spoznali slovensko kulturo in da bi sledili zgledu naših otrok, ki s svojo klasično glasbeno izobrazbo so znali vrednotiti tudi našo ljudsko dediščino. Upamo, da bomo s solidnejšim obvladanjem slovenskega jezika lahko bolje ovrednotili tudi krajevno kulturo.

Rossana Paliaga

KULTURA - Plemenita pobuda občin Koper in Devin-Nabrežina

Nagrada Giorgio Depangher za bratstvo in sodelovanje

Za priznanje so se letos potegovali le dijaki italijanskih šol

V petek je v prostorih Pretorske palače v Kopru potekala slovesnost ob podelitvi nagrade Giorgio Depangher, ki jo prireja občini Devin-Nabrežina in Mestna občina Koper, v sodelovanju z društvi Circolo di cultura istro-veneto »Istria«, Krožek 91, Skupina 85 in z Inštitutom Gramsci za Furlanijo Julijsko Krajino. Nagrado že šesto leto zapored podeljujejo v spomin na učitelja, kulturnega delavca, literarnega ustvarjalca, politika in bivšega župana Občine Devin-Nabrežina, ki si je prizadeval za sožitje narodov tako na eni kot tudi na drugi strani meje. Njeno bistvo se skriva v širjenju idealov o bratstvu in sodelovanju med pripadniki različnih narodov, ki so si blizu tako z geografskega vidika kot vidika skupnih korenin.

Letošnja razpisana tema je bila: »Kraji in spomini. Kraji, pokrajina, obrazi predstavljajo pomembno stran tako književnega in pesniškega izražanja kot tudi življenjske izkušnje vsakega od nas«, dijaki slovenskih ter italijanskih višjih srednjih šol pa so lahko sodelovali z esejem v slovenščini ali italijanščini, s prevodom cikla pesmi ali proznega besedila, ali z grafičnim delom oziroma s fotografijo na isto temato.

Za nagrado so se letos potegovali le dijaki italijanskih višjih srednjih šol in sicer z Znanstvenega liceja Buonarroti iz Tržiča, z Znanstvenega liceja Oberdan iz Trsta in z Gimnazije Gian Rinaldo Carli iz Kopra. Kot običajno sta nagrajence sprejela predstavnik občin in sicer podžupan Mestne občine Koper Alberto Scheriani in župan občine Devin-Nabrežina Giorgio Ret. V svojih nagovorih sta številno občinstvo spomnila na spremembe, ki so se zgodile na našem področju v zadnjih letih – v mislih sta imela predvsem vstop Slovenije v schengensko območje – opozorila pa sta tudi na dejstvo da so, kljub dobremu sodelovanju med tu živječimi narodom, miselne prepreke še močno zasidrane v mentaliteti domačinov. Zaradi slednjega je nagrada Depangher še vedno aktualna, saj spodbuja mlade k razbremenitvi miselnih

Nagrajeni dijaki s predstavnikoma občin Devin-Nabrežina (župan Giorgio Ret) in Koper (podžupan Alberto Scheriani)

vzorcev starejših generacij in h gradnji nove realnosti, ki jo imajo možnost ustvarjati skupaj z občinskimi upravami ter društvi, v duhu sobivanja in sodelovanja.

Zaradi manjšega števila prijavljenih je žirija podelila dve prvi nagradi za prozno delo in sicer dijakoma Pieru Donniniju in Federicu Biancu (licej Buonarroti) ter dve prvi nagradi za fotografijo dijakinjama Alicce Mantoan, z liceja Oberdan, in Tei Brenko, z gimnazije Gian Rinaldo Carli.

Slovesnost sta obogatela nastop Danijela Malalana, ki je poleg zmagovalnih proznih del prebral še Grudnovi poeziji Jutro na morju in Pesnikovo srce – slednjo v Depangherjevem prevodu v italijanščini – ter mladovski harmonikaš Ghenagje Rotari, dijak Zavoda združenega sveta iz Devina. (mit)

PRIMER ELUANE ENGLARO - Danes dopoldne

Protest pred prefekturo

Med pobudniki demonstracije tudi številni slovenski predstavniki

Številne javne osebnosti iz vrst levice in leve sredine vabijo danes občane in občanke na protestni shod proti vladi Silvia Berlusconi in njenim stališčem v tragičnem primeru Eluane Englaro. Demonstracija bo ob 11. ure dalje na Velikem trgu pred Prefekturo. Sinoči so radikalci že zbrali več sto podpisov za čimprejšnjo odobritev zakona o biološkem testamentu.

Pokrajinski tajnik SKP Igor Kocijančič v vabilu na današnji protest

podčrta, da se je Berlusconijeva vlada postavila ne samo proti predsedniku republike Giorgiu Napolitanu, temveč tudi proti dokončni razsodbi kasacijskega sodišča. Kocijančič je prepričan, da ministrski predsednik skuša izrabiti to žalostno zgodbo za spremembo institucionalnih pravil v naši državi, začenši s spremembo ustave. Deželni svetnik Mamrične levice je prepričan, »da smo priča poskusu ustavnega udara, ki se dogaja ob močni podpori Vati-

kana, zato lahko mirno govorimo o klerikalnem uduhu».

Pobudniki današnjega shoda so med drugim I Stranka italijanskih in slovenskih komunistov, Miloš Budin, Roberto Cosolini, Fulvio Camerini, Fabio Omero, Tamara Blažina in Igor Dolenc iz vrst Demokratske stranke, deželna tajnika CGIL in UIL Franco Belci in Luca Visentini, režiser Giorgio Pressburger ter številni drugi politični, kulturni in javni delavci.

10. FEBRUAR - Na dan spominjanja več pobud, SKP pa se bo spomnila fašističnih grozodejstev

V petek slovesno odprli muzej istrske kulture, v torek bo glavna prireditev na bazovski fojbi

V Ul. Torino so v petek slovesno predali namenu obnovljene prostore nekdanjega urada za higieno in javno zdravstvo, v katerih bo v prihodnosti mestni muzej istrske kulture. Ta bo na štirih nadstropjih, zaenkrat pa so vse dvorane še prazne. V poslopju, ki je občinska last, je tudi simulacija fojbe. Razvija se navpično na 4 nadstropjih in si jo je zamislil Livio Schiozzi. Dela so izvedli na osnovi načrta deželnega inštituta za istrsko kulturo IRCI in so stala 5 milijonov evrov. Na odprtju muzeja sta ob udeležbi predsednika IRCI Silvia Delbella govorila župan Roberto Dipiazza in podtajnik na ministrstvu za okolje Roberto Menia, nove prostore pa je blagoslovil škof Evgen Ravignani.

Odprtje muzeja je bilo v okviru pobud, ki jih prireja odbor za žrtve fojb ob dnevu spominjanja v sodelovanju z občinsko in pokrajinsko upravo. Glavna prireditev bo v torek, 10. februarja, na bazovski fojbi, že jutri pa bodo postavili vence na Griču sv. Justa in na Trgu Rosmini. Komemoracija na fojbi bo ob 10. uri

V petek so odprli nov mestni muzej istrske kulture

KROMA

ob udeležbi župana Dipiazze, pokrajinske predsednice Marie Terese Basse Poropat in predsednika odbora Paola Sar-

dosa Albertinija. Na programu so med drugim maša, branje molitve za žrtve fojb in posegi oblasti. Popoldne bodo v de-

želnem svetu ob 15.30 predstavili knjigo Luigina Vadorja ob 50. obletnici nastanitve istrskih ezulov v kraju San Quirino

blizu Pordenona. Ob 16.30 bodo odprli temu posvečeno fotografsko razstavo. V gledališču Verdi bo nazadnje ob 17.30 koncert, ki ga bo priredila zveza ezulskih združenj. Predsednik republike Giorgio Napolitano bo v torek na kvirinalu podelil 34 kolajn sorodnikom žrtev fojb, dodatnih 10 kolajn pa bodo podelili ob 12. uri na tržaški prefekturi. Skupina mladih NZ Azione giovani bo ob 19.30 priredila baklado na bazovski fojbi.

Krožek SKP Jure Canciani iz Škedenja pa je ob dnevu spominjanja ponatisnil številne letake, ki opozarjajo na grozote fašizma. V obdobju zgodovinskega revizionizma je prav spomniti, da se ni vse začelo leta 1945, pravi tajnik krožka Iztok Furlanič, in je zato treba spomniti ljudi, kaj se je dogajalo, od požigov slovenskih vasi do zaprtja šol, kulturnih krožkov in knjižnic, posebnega fašističnega sodišča in požiga Narodnega doma. Prav je skratka se spomniti, da je bil fašizem najhujše zlo, kot je to poudaril sam predsednik poslanske zbornice Gianfranco Fini.

MILJE - Včeraj predstavili 56. izvedbo

Letošnji miljski pust posveča posebno pozornost mladim

Ob sprevodu in tradicionalnih prireditvah ter plesih tudi disko pod šotorom

V znamenju razposajenosti in zabave, a tudi spoštovanja, kajti Milje se v pustnem času ne želijo spremeniti v nikogaršnjo zemljo, kjer vlada anarhija. To je vezna nit včerajšnje tiskovne konference, na kateri so miljski občinski upravitelji in organizatorji predstavili šestinpetdeseto izvedbo miljskega pusta. Pustne prireditve bodo višek dogleda v nedeljo, 22. februarja, s sprevedom, ki bo ob 13. uri preplaval mestne ulice. S svojimi vozovi, ki slovijo po umetniški in tehnični dovršenosti, se bodo predstavile skupine Lampo, Bellezze naturali, Brivido, Trottole, Bulli e pupe, La bora, Ongia in Mandrioi.

Sicer pa bo pustna razposajenost naselila Milje že v četrtek, ko bodo na Trgu Marconi ob 17. uri odprli 56. miljski pust. Pustnemu kralju v čast bo nastopila skupina Materiviva iz Rima. Kot so poudarili župan Nerio Nesladek, občinska odbornica Roberta Tarlao ter vodja urada za kulturo in promocijo mesta Barbara Negrin, bo od četrtega do torka poskrbljeno za vse okuse. Za najmlajše občane so pripravili razna pustna rajanja in manjše pustne sprevede, za športnike nogometni in balinarski turnir. V starem mestnem središču bodo oživi tradicijo glasbe v živo: na tako imenovanih glasbenih aperitivih bodo nastopili razni ansambli in godbe. Za ponočnjake in ljubitelje hrupnejše glasbe pa bodo ob vhodu v mesto (na Trgu Alto Adriatico) postavili šotor, ki so ga preimenovali v Gratinhouse: višek pustnega veselja bo v soboto zvečer z DJ-ji radia Company, medtem ko bo torkov večer v režiji ArT&20. Šotor je novost letošnje izvedbe, s katero želijo prireditelji zadovoljiti predvsem mlajše »pustarje«, obenem pa zaščititi tiste prebivalce Milj, ki jim ni do praznovanja in imajo seveda pravico do kolikor toliko mirnega nočnega počitka. Da bi olajšali nelagodje, ki ga pustno veseljačenje povzroča mestecu, bodo smetarji tudi letos na delu že ponoči.

Kot je pojasnil podpredsednik organizatorjev Dario Macor, so letos poskrbeli za veliko promocijsko kampanjo (dvojezično bodo oglaševali tudi na TV Koper-Capodistria), bogata z informacijami pa je tudi spletna stran www.carnevaldemuja.com, kjer bo mogoče tudi slediti nedeljskemu sprevodu. Tu je na voljo tudi pravilnik pustnega fotografskega natečaja, v nedeljo pa bo v Miljah mogoče dobiti tudi pustni žig. (pd)

Letošnjo izvedbo so včeraj predstavili župan Nesladek in njegovi sodelavci

KROMA

DOMJO - Srečanje Demokratske stranke

Učno osebje in starši se težko znajdejo z novimi šolskimi pravili

Alenka Vazzi, Tamara Blažina, Ksenija Dobrila in Sandro Pecchiari na srečanju pri Domju

KROMA

SV. ALOJZIJ, ROCOL, SV. ANA - Neonacistični izpadi

Toča kljukastih križev

Ponoči pomazali vhod v Dijaški dom Srečka Kosovela in druge stavbe - Kvestor: »V Trstu je to zelo pereč problem«

V noči na soboto so nestrpneži opravili nov mazaški pohod. Z nacističnimi, protislovenskimi in protislovenskimi gesli ter celo točo kljukastih križev so se znesli nad širšim območjem Sv. Ane, Rocola in Sv. Alojzija. Pomazali so tudi vhod v Dijaški dom Srečka Kosovela ob Ul. Marchesetti, vključno s tablo (na sliki Kroma). Na zunanem zidu so se pojavili protislovenski napis in deset kljukastih križev. Z enakimi znamenji ter z napisi proti Judom in Izraelu so neonacisti posejali Sv. Ano, od Ul. Paisiello do Ul. Puccini. Pomazali so tudi stene sedeža 3. zdravstvenega okraja in avtobusno postajo na Ul. Revoltella. Ravnatelj Dijaškega doma Gorazd Pučnik je povedal, da so mazači pred meseci že popisali vhod v dom in delno požgali tablo. »V taki pa se to že dolgo ni dogajalo,« je pristavil. Primer obravnava policija Digos. Tržaški kvestor Francesco Zonno je v izjavi za krajevno televizijo dejal, da so mazaške akcije v Trstu pereč problem, ki zahteva protiukrepe. Glede na skromne pretekle dosežke gre upati, da bodo v prihodnje kakega nestrpneža res zasledili in ga po možnosti kaznovali. (af)

Starši in tudi učitelji in profesorji se precej težko znajdejo v labirintu novih pravil, zakonov in odlokov, ki se skoraj vsakodnevno pojavljajo na šolskem področju. Ta nespodbudna ugotovitev je izstopala na petkovem srečanju, ki jih je o šolskih problemih pri Domju priredila sekcija Demokratske stranke iz dolinske občine. Srečanje (udeležilo se ga je tudi lepo število učiteljev in profesorjev) je vodila dolinska občinska odbornica Alenka Vazzi.

Senatorka Tamara Blažina je po eni strani predstavila temeljne značilnosti šolske reforme Berlusconi-ve vlade, po drugi pa svojo prizadevanja na tem področju. Parlamentarka Demokratske stranke se vsekakor ne ukvarja le s slovensko šolo, temveč s šolskimi problemi na sploh, kar je prišlo do izraza tudi na petkovem srečanju.

Ravnateljci Ksenija Dobrila in Fiorella Bencich (slovenski šoli) ter Sandro Pecchiari (italijanska šola Rolli - Naselje sv. Sergija) so predstavili svoje izkušnje in tudi zadrego ob tako zapletenih pravilih. Posebno obliko so bile besede predstavnik italijanske šole, ki je obrazložil, kako je staršem včasih težko dopovedati kakšne novosti se obetajo njihovim otrokom. Skratka zelo aktualno srečanje.

V Medji vasi javno srečanje z izvoljenimi predstavniki

Koordinacija izvoljenih v devinsko-nabrežinski občini vabi jutri na javno srečanje v Medji vasi, ki bo v gostilni Da Pino ob 20.30. Na srečanju bodo v ospredju upravljanje lokalnega akcijskega načrta 2009-2011, vzdrževanje zelenih površin ob pokrajinskih cestah, ovrednotenje Grmade in območja ob reki Timavi in v Črničju ter posegi proti mrčesu. Ob udeležbi pokrajinskega odbornika Maura Tommasinija bodo govorili izvoljeni predstavniki Elena Legiša, Michele Moro, Paolo Sallucci in Igor Gabrovec.

V Podlunjerju javno srečanje o spominu in spominjanju

V ljudskem domu Giorgio Canciani v Podlunjerju (Ul. Masaccio št. 24) bo jutri ob 18. uri javno srečanje Med spominom in spominjanjem. Namen pobude je obuditi obdobje odpornosti in nacističnega terorja. Na srečanju se bodo tudi spomnili premrlega pokrajinskega predsednika Vzpi Giorgia Marzija in snemalca Saša Ote, ki je umrl v Mostarju leta 1994. Krožek Stella pa bo v sodelovanju z revijo Nuova Alabarda in pokrajinskim združenjem Vzpi predvajal video o zloglasnem sedelu posebne fašistične policije v Ul. Bellosguardo (poznane tudi kot vila Triste), ki ga je izdelal Saša Ota in nato predelal Fabio Mosca.

Tatvina pri Melari, poostren nadzor v Devinu

Tatovi so v petek zlezli v neko stanovanje pri Melari. 70-letni stanovalki so najprej zvalili v poštni urad, češ da mora po paket, med njeno odsotnostjo pa so prečesali stanovanje. Dolgoprstneži so izmaknili nakit in nekaj denarja.

Medtem so karabinjerji v Devinu poostri nadzor nad območjem, potem ko je prišlo v preteklem tednu do štirih nočnih tatvin. Nabrežinskemu poveljstvu pomaga v nočnih urah osebje pokrajinskega preiskovalnega oddelka karabinjerjev.

Izgubljeni predmeti so na županstvu

Na županstvu so na ogled nekateri predmeti, ki so jih občani izgubili januarja na mestnih ulicah. V sobi št. 37 (vhod na Velikem trgu št. 4) so razstavljeni mobilni telefon, ura, prstan, ogrlica, walkman in razni ključi. Urad je odprt od ponedeljka do petka od 9.30 do 12.30, ob ponedeljkih in sredo tudi od 14. do 16. ure. Prav tako so številni predmeti, ki so jih občani zapustili na avtobusih, na razpolago na sedežu podjetja Trieste Trasporti v Ul. Lavoratori št. 2.

OPČINE - Karabinjerji aretirali Turinčana, obsojenega zaradi spolnega nasilja

Na Opčinah so karabinjerji v petek aretirali 49-letnika, ki ga je sodišče v Turinu obsodilo na šest let zapor zaradi sodelovanja v spolnem nasilju. A. G., obrtnik, rojen v apulijski pokrajini Taranto, a s stalnim bivališčem v kraju Volpiano pri Turinu, je bil na spisku iskanih oseb. Preko Opčin je bil morda namenjen v tujino. Urad za izvrševanje kazenskih sankcij turinskega državnega tožilstva je v sredo izdal nalog za pripor, na osnovi informacij iz piemontskega Collega pa so openski karabinjerji dva dni zatem zasledili obsojenca na Opčinah. Odvedli so ga v tržaški zapor.

Lažja nesreča na avtocesti

Na tržaškem avtocestnem priključku se je včeraj okrog 18.30 pripetila lažja prometna nesreča, v kateri se ni nihče poškodoval. V smeri proti Trstu sta med Fernetiči in Trebčami med seboj trčila športno-terensko vozilo (SUV) iz Nemčije in fiat panda iz Trsta. »Nebogljeno« pando je zaneslo v cestno ograjo, trčenje je povzročilo preplah in gmotno škodo.

KRIŽ - Od prejšnjega četrтка v Slomškovem domu pevci iz šestih držav

Intenziven laboratorij v Mednarodni pevski akademiji

Včeraj srečanje s srednješolci, danes zaključni koncert opernih arij

Koliko vadijo solopevci, kako se pripravljajo na uprizoritev opere, koliko časa rabijo, da naštuđirajo vlogo: to so vprašanja, ki so jih srednješolci postavili mladim pevcem na odprtem srečanju, ki ga je Mednarodna pevski akademija v Križu priredila v Slomškovem domu. Od četrтка živijo in vadijo v teh prostorih udeleženci intenzivnega laboratorija, ki je namenjen pripravi na uprizoritev Puccinijeve enodejanke Gianni Schicchi. Srednjeveško obarvana opera iz znane trilogije italijanskega mojstra je namreč prvi projekt, ki ga bo akademija uresničila v letošnjem letu, verjetno že maja meseca. Sledilo bo že utečeno sodelovanje s Festivalom Morja, kjer bo poleti premierno zaživela še Donizettijeva opera L'elisir d'amore.

Minilo je že eno leto, odkar je kriški basist Aleksander Švab postavil na noge stalni pevski laboratorij, v katerem se pevci iz različnih evropskih in izven-evropskih držav soočajo z zahtevnim poglobljanjem opernih del. Da bi ta vrelec pevskega navdušenja lahko postal del stvarnosti, ki ga obkroža, in da bi služil tudi nujno potrebni širitvi glasbene kulture med mladimi, je z letošnjo sezono nastala pobuda odprtih srečanj, ki so namenjena prav srednješolski mladini. Prvo srečanje je včeraj poskusno potekalo v obliki neformalnega obiska omejene skupine prostovoljcev, v načrtu pa so dogovori s šolami, da bi se mladi kot zunanji obiskovalci laboratorija približali navadno precej nepoznane svetovni operne glasbe in raznim aspektom priprave na nastop in uprizoritev operne predstave.

Srečanje je postalo priložnost za odprt pogovor o prisotnosti (ali odsotnosti) opere kot del glasbene izobrazbe mladih. Neposredni stiki so bolj redki, saj se operna glasba bolj pogosto oglasi iz plošč staršev, ki so ljubitelji te zvrsti ali kot prikupna, čeprav nejasna podoba veličastnega sveta, ki ga pričarajo bogati kostumi, scene in lasulje. Tretješolec Danjel si je pred kratkim ogledal Aido in jo je lahko razumel in cenil, ker ga je mama pripravila na ogled predstave, prvošolki Petra in Eleonora bi si želeli nekaj anekdot iz zakulisja in prikaza prvin scenske umetnosti. Prav gotovo obstaja zanimanje in radovednost, zato so sami najstniki izrazili željo, da bi jim kriška akademija v bodoče lahko ponudila prikaz raz-

zličnih aspektov te sugestivne glasbene razsežnosti.

Pevci so odgovorili na njihova vprašanja in so obenem izrazili svoje zaupanje v laboratorij, ki jim z razliko od drugih visokih tečajev ponuja resnično priložnost, da se preizkusijo v operni uprizoritvi z zavestjo, da bo nadaljevanje v profesionalnem ambientu predvsem stvar truda, motivacije, sposobnosti in prizadevnosti posameznika. Vzgojni trenutek je namreč na prvem mestu, saj je akademija odprta pevcem z zelo heterogeno pevsko izkušnjo.

Udeleženci laboratorija prihajajo iz Italije, Slovenije, Hrvaške, Češke, Slovaške in Japonske. Ob koncu intenzivne delavnice bo dvajset pevec zapelo na današnjem zaključnem koncertu opernih arij, ki bo ob 17. uri v dvorani Slomškovega doma v Križu. Vse pevce bo na klavirju spremljal zvesti in neutrudni sodelavec akademije Jan Grbec.

ROP

Laboratorij vodi domači basist Aleksander Švab

KROMA

LICEJ PREŠEREN - Ob dnevu spomina na holokavst

Razstava o aferi Dreyfus in njenih odmevih pri nas

Dijaki si ogledujejo razstavo

KROMA

nica oz. ugotovitev, da je bil vohun drugi častnik, polkovnik Esterhazy, ki pa ga je trdovratno ščitil generalštab francoske vojske. Zadeva je prerasla začetni okvir in postala prvovrstni politični škandal. Zna- ni pisatelj Émile Zola je leta 1898 na predsednika republike naslovil odprto pismo z naslovom J'Accuse (Obtožujem) in zagovarjal Dreyfusovo nedolžnost, javnost se je razdelila med dreyfusarje in anti-dreyfusarje, se pravi med zagovornike nedolžnosti oz. krivde častnika. Proces proti Dreyfusu so obnovili in kljub razbremenilnim dokazom ga je sodišče ponovno obsodilo, a škandal je bil že tak, da je predsednik republike Émile Loubet leta 1899 častnika pomilostil. Na popolno rehabilitacijo je Dreyfus moral čakati do leta 1906.

Avtorji razstave so afero uokvirili v viharo obdobje tretje francoske republike, ki je nastala po porazu v francosko-pruski vojni leta 1870 in ki jo je zaznamovala huda notranja razdelitev med konservativnimi in nacionalističnimi na eni ter republikanskimi in liberalnimi krogi na drugi strani. V tem obdobju je prišlo tudi do prehoda iz tradicionalnega protijudovstva v moderni antisemitizem, splošno vzdušje pa je bilo v zadnji tretjini 19. stoletja zaradi notranjih nasprotij prepojeno z nasiljem, kar je prišlo do izraza ob aferi. Tako razstava prikazuje razvoj dogodkov in pod drobnogled postavlja nekatere značilnosti oz. ključne točke, kot so antisemitizem, vloga medijev in žensk, Zolajev nastop, značilnosti obeh taborov in odmev afere zunaj Francije.

Poseben del je posvečen obravnavanju afere v slovenskem prostoru skozi pisanje slovenskih, nemških in italijanskih časopisov. V glavnem je tukajšnji tisk, ne glede na narodno pripadnost, stopil na stran antidreyfusarjev, nemalokrat pa je bil tudi prežet z antisemitizmom. To npr. velja tako za katoliški list Slovenec kot za liberalni Slovenski narod (čeprav se je tu zgodil preobrat v obdobju urednikovanja Frana Govekarja) in tudi za tržaško Edinost, za katero so avtorji poleg antisemitske nastrojenosti ugotovili tudi površno poročanje. (Pri tem velja omeniti, da avtorji niso vzeli v pretres pisanja dnevnikov Il Piccolo in L'Indipendente, saj je od italijanskih tržaških časopisov vzet v poštev le L'Osservatore Triestino.)

Zanimivo in okusno postavljeno razstavo so si ogledali tako dijaki liceja Prešeren kot mladi, ki so prišli z drugih šol, odprta pa je tudi širši javnosti. Na ogled bo še od jutri do četrтка med 10. in 13. uro. (iž)

POROKA - V sredo začetek tečaja

Srečanja kot priprava na skupno življenje

Vedno manj porok, vedno več ločitev, malo rojstev. To so statistične ugotovitve zadnjih trideset let.

Stanje se ne izboljšuje. In tudi v prihodnje ne kaže najbolje. Sodobna družba je postavila novo lestvico vrednot. Ekonomske vrednote so prevladale nad vsemi. Podivjane želje po dobičku pa prav v tem času rušijo sanje o nekem utopičnem svetu.

V tem prerivanju za boljši kos kruha in pri mnogih za neupravičeno bogatenje se je izgubila vrednota za skupno življenje. Osnovna celica skupnega življenja je družina. V kolikor je v družini uresničena ta vrednota, potem odmeva tudi v širši družbi. Ker pa tega ni, se vedno bolj čuti medsebojna odtujenost in praznina človeških odnosov.

Veliko je tečajev za razna znanja in dejavnosti. Premalo pa je tečajev ali drugih oblik, ki bi mladim in tudi starejšim pomagala graditi in

odkrivati medsebojno življenje. Še posebno tega primanjkuje v pripravi mladih na poroko.

Tudi letos bo v Marijanišču na Opčinah tečaj priprave na zakon. Teče že trideseto leto. Večina teh tečajev je organiziral g. Bedenčič. Tako bo tudi letos. Začetek bo to sredo ob 20.30 v Marijanišču v dvorani »Finžgarjev dom«. Na tečaju bo sodelovalo 7 različnih predavateljev. Srečanja bodo zelo pestra, in to od verskega področja, preko vzgojnega, medicinskega, pravnega, psihološkega itd.

Seveda na teh nekaj srečanjih ne bo mogoče zvedeti vsega. Bo pa vsako predavanje in srečanje odprlo vsaj okence o določeni problematiki, na katero mora biti človek pazljiv v bodoče. Onem pa bo dalo priložnost, kako se izpopolnjevati, in tudi informacijo, kje je mogoče iskati pomoč.

T. B.

Danes v Gročani

Kulturni utrinki iz Brkinov

Skd Krasno polje Gročana, Pesek in Draga vabi danes ob 17. uri, v srenjsko hišo v Gročani na praznovanje Dneva slovenske kulture z naslovom »Kulturni utrinki iz Brkinov«. Kulturni program bodo oblikovali pevci Moškega pevskega zbora Slavnik iz Hrpelj-Kozine, ki se tokrat prvič predstavljajo pred publiko Skd Krasno polje. Glasbeni utrinki se bodo prepletali s pozelijami Slavke Cetin Čufar, ki je sicer doma iz Mrš, torej iz bližnjih Brkinov, a se je pred desetletji preselila v Bazovico, kjer živi in ustvarja. Predstavila bo tudi nekaj brkinskih ljudskih pripovedk, ki jih je sama zbrala in zapisala.

Prešernova proslava spada v sklop praznovanja Dneva slovenske kulture »Prešerno skupaj« družtev vzhodnega Krasa, ki se bo zaključilo v nedeljo, 15. februarja leta 2009, ob 17. uri na Opčinah s predstavo »S Prešernom prešerni« v izvedbi Družinskega gledališča Kolenc iz Vač na Dolenjskem.

V gledališču La Contrada
danes predstava Goccia

V gledališču La Contrada bodo danes dopoldne uprizorili predstavo Goccia (Kaplja), ki jo je na oder postavilo združenje Artisti Associati iz Gorice. Gledališka predstava je v okviru ciklusa Povem ti zgodbo posvečena družinam, namenjena pa je otrokom iz vrtec in osnovnih šol. Predstava Goccia se bo začela ob 11. uri. Vstopnina je za vse 5 evrov, za informacije tel. 040390613.

V ZKB razstava slik
Luigija Perrellija

V razstavnici dvorani Zadružne kraške banke na Opčinah (Ul. Ricreatorio št. 2) bodo jutri odprli razstavo slik Luigija Perrellija. Na ogled bo okrog 20 slik, ki jih je umetnik izdelal v zadnjih desetih letih. Razstava bo odprta do petka, 13. februarja, od 8.15 do 17. ure.

Skrivnost matematike
v gledališču Orazio Bobbio

V gledališču Orazio Bobbio bo od jutri do četrтка, 12. februarja, predstava Skrivnost matematike (Il segreto della matematica). Gledališka predstava, ki so jo že uprizorili v začetku januarja, je v okviru ciklusa Skupaj v gledališče, posvečenega šolam. Predstava temelji na ugotovitvi statističnih študij, da je med evropskimi državami Italija najmanj naklonjena znanosti. Prireditev je v tem smislu namenjena še zlasti mladim od 5. do 14. leta starosti. Skrivnost matematike bodo uprizorili vsak dan ob 10. uri. Vstopnina je 5 evrov (brezplačna za šolnike). Za informacije tel. 040390613.

Javno srečanje o sopranistki
Victorii de los Angeles

V gledališkem muzeju Carlo Schmidl v Palači Gopčević (Ul. Rossini št. 4) se nadaljujejo tradicionalna ponedeljкова srečanja. Srečanje bo jutri v dvorani Bobi Bazlen v pritličju ob 17. uri in bo posvečeno sloviti španski sopranistki Victorii de los Angeles. Po uvodnem posegu konservatorja Stefana Bianchija bo njen lik orisal Vincenzo Ramon Bisogni, sicer avtor knjige Victoria de los Angeles. Nella musica per vivere (e Sopravvivere).

Ciklus srečanj in filmov
o problematiki priletnih

Deželni center državne federacije kinematografskih krožkov prireja v sodelovanju s pokrajinsko upravo ciklus srečanj, posvečen dedkom. Na srečanjih bodo ob udeležbi priletnih, pa tudi mladih predvajali filme in nato razpravljali o problematiki starejših. Prvo srečanje bo jutri ob 18. uri v kinu Ariston, kjer bodo predvajali film Vittoria De Sice Umberto D. Ta prikazuje zgodbo upokojenca, ki živi sam s spom in skuša zaradi ekonomskih težav napraviti samomor. Vstop na vsa srečanja je prost in brezplačen.

GORICA - Na pokrajini predstavili šesti Posoški pust

Šest sprevodov in na tisoče pustarjev

V Sovodnjah že prijavljenih osem vozov, dvanajst skupin in dve godbi

Pustni sprevodi in prireditve v goriški pokrajini bodo tudi letos pisani in množični. Včeraj so v pokrajinski palači v Gorici predstavili spored 6. Posoškega pusta in napovedali, da bo na tisoče pustarjev kljub recesiji in krizi poskrbelo za veselo vzdušje na šestih sprevodih, ki bodo potekali od sobote, 14. februarja, vse do torka, 24. februarja. »Zaradi sodelovanja raznih pustnih združenj in ustanov je Posoški pust lahko v zgled drugim prireditvam. S skupno promocijo in organizacijo so namreč pustne prireditve postale odmevnejše, tako da njihov uspeh presega meje goriške pokrajine,« je med včerajšnjo predstavitev sprevodov podarila pokrajinska podpredsednica Roberta Demartin. Za njo so spregovorili prireditelji posameznih prireditev in kot prvega predstavili graški pustni sprevod, ki bo na sporedu v soboto, 14. februarja, in na katerem bo nastopilo deset pustnih skupin. V nedeljo, 15. februarja, bo sprevod po goriških ulicah, na katerem so doslej napovedali svojo prisotnost pustarji z devetimi vozovi in dvanajstimi skupinami. V soboto, 21. februarja, bo sprevod desetih pustnih sku-

pin v Ronkah. V nedeljo, 22. februarja, bosta pustni povorki v Romansu, kjer se je doslej vpisalo 6 vozov in 9 skupin, in v Sovodnjah, kjer pustošenje prireja društvo Karnival. »Doslej je vpisanih osem vozov in se pogovarjamo še za devetega. Ob tem bo še dvanajst skupin in dve godbi na pihala,« je pojasnil predsednik društva Karnival Luka Pisk. V Sovodnje bodo med drugim prišli tudi vozova iz Šempetra oz. Nove Gorice, skupini iz Kobarida in Škofje loke ter škofjeloški pihalni orkester.

Posoški pust se bo zaključil s 125. tržiškim sprevodom, na katerem bo sodelovalo 12 vozov in 15 skupin. V Tržič bodo prišle po ena skupina iz Slovenije, Švice in mesta Rieti, posebno pričakovanja pa vlada za skupino brazilskih plesalk - seveda razgaljenih, če ne bo preveč mraz. Tržiški pust se sicer letos začne v četrtek, 19. februarja, ko bodo na trgu Republike namestili ogrevan šotor, v katerem bo zvečer nastopila skupina White Queen. V petek, 20. februarja, bo koncert skupine Xpress, zatem bo nastop komika iz oddaje Zelig Leonarda Manere. V soboto, 21. februarja, bo gostja večera

bivša »velina« Veridiana Mallman, do 3. ure ponoči bosta plošče vrtela DJ Enzo Zippo in Master Dee. V nedeljo, 22. februarja, bo koncert skupine Cobra. Vsak popoldan bo animacija za otroke. V Sovodnjah se bodo pustna praznovanja začela v petek, 20. februarja, ko bo pod pokritim šotorom ples s skupino New York, medtem ko bodo v soboto, 21. februarja, na potezi člani slovenske rock skupine Kingston. Po pustni povorki, ki bo kot rečeno na sporedu v nedeljo, 22. februarja, bo nastopila skupina The Maff.

Zmagovalce Posoškega pusta bodo nagradili 19. marca v Romansu. Voz, ki se bo udeležil več povork in bo skupno zbral največ točk, bo prejel 1.000 evrov, prvouvrščena skupina pa 500 evrov. Prireditelji pustovanj so med včerajšnjo predstavitev obžalovali, da letos zaradi pomanjkanja primerne hale ne bodo zgradili vozu v Štmaru in da se bodo torej Štmavrci udeležili sprevodov zgolj kot skupina. Po besedah prirediteljev povork je bil namreč v zadnjih letih voz kulturnega društva Sabotin vedno med najlepšimi in je trikrat zaporedoma osvojil prvo mesto na skupni lestvici Posoškega pusta.

DOBERDOB - Večer o raku na pljučih

Odpoved kajenju in zdrava hrana učinkovita preventiva

Alessandra Bearz in Simon Spazzapan, zdravnika iz Aviana

BUMBACA

GORICA - Slovenski kulturni praznik Dijaškega doma in Kulturnega doma

Proslava ni več mala

Pred polno dvorano gojencev in njihovih staršev je zaigral simfonični orkester novomeške glasbene šole

Kristina Knez nagovarja občinstvo pred začetkom koncerta, za njo, na odru, novomeški orkestraši

FOTO B. PRINČIČ

ŠTMAVER - Praznovanje sv. Valentina v polnem teku

Množično in veselo

V petek pod šotorom množica mladih in manj mladih - Danes vrhunec z mašo, briško godbo in ansambлом Mega Mix

V Štmaru se je v petek začelo tridnevno praznovanje sv. Valentina v organizaciji društva Sabotin. Ob 20.30, ko bi se moral začeti nastop skupine Simplex, so bili v ogrevanem šotoru le prireditelji in nekaj domačinov, ki so že bili zaskrbljeni zaradi maloštevilnih gostov. V nadaljevanju večera so na začetno zaskrbljenost kmalu pozabili, saj se je množica ljudi neprestano - in nepričakovano - večala. Šotor se je okrog 22. ure napolnil in začel se je pravi »žur«, ki se je ob zvokih skupine The Maff nadaljeval do poznih ur. Mladi in manj mladi so v Štmaver prišli od Jamelj in Doberdoba do Števerjana in iz sosednjih vasi v Sloveniji, tako da so bili prireditelji seveda zadovoljni; med drugim so izpraznili 11 sodčkov piva od 12, ki so jih imeli na razpolago, tako da so morali včeraj zjutraj po novo zalogo. Tudi sinoči je bilo veselo.

Praznik bo danes dosegel vrhunec. Kioski s pijačo, jedmi na žaru in štruklji bodo odprli že ob 10. uri. Ob 14.30 bo v vaški cerkvi maša, po maši ob 15.30 pa bo od cerkve do prireditvenega prostora prikorakala godba na pihala Goriška Brda. Od 18. ure dalje bo igral ansambel Mega Mix.

Petkov večer pod ogrevanim šotorom

BUMBACA

Mala Prešernova proslava dejansko ni več mala; v petek je namreč potekala v polni veliki dvorani Kulturnega doma, oblikoval pa jo je simfonični orkester novomeške glasbene šole, ki se je predstavil s kar 92 mladimi glasbeniki.

Počastitev dneva slovenske kulture za otroke sta priredila Dijaški dom Simon Gregorčič in goriški Kulturni dom pod pokroviteljstvom Kinemaxa. Pred začetkom proslave je spregovorila ravnateljica Dijaškega doma Kristina Knez, ki je izpostavila večletno sodelovanje z novomeško glasbeno šolo. Simfonični orkester je namreč že lani nastopil na Mali Prešernovi proslavi, medtem ko so prve stike vzpostavili pred tremi na mladinskem mednarodnem taboru v Črni gori, ki se ga je udeležilo tudi nekaj Goričanov. Knezova je pojasnila, da je Mala Prešernova proslava posebna prireditev, ki jo prireajo v sodelovanju s Kulturnim domom že deset let in na kateri skušajo otrokom približati kulturo na originalen in vabljiv način. Letošnjo proslavo je kot rečeno oblikoval novomeški simfonični orkester z repertoarjem, ki je segal od klasične do lahke glasbe. Koncert so mladi glasbeniki, med katerimi jih večina še ni dopolnila 16 let, pričeli z Zdravljico in zaključili z Avsenikovo Sinje morje, bela jadra. V vlogi solistk so se zvrstile štiri violinistke, stare 11 in 12 let, ki so že bile nagrajene na mednarodni ravni. Program sta povezovali gojenki Dijaškega doma, Giulia Marassi in Mateja Jarc.

Združenje prostovoljnih krvodajalcev iz Doberdoba je 22. januarja priredilo na sedežu kulturnega društva Jezero okroglo mizo na temo preprečevanja in zdravljenja raka na pljučih, ki se ga je udeležilo lepo število domačinov, pa tudi poslušalcev iz okoliških vasi. Doberdobsko krvodajalsko združenje se podobnim tematikam pogosto posveča, tako da so tovrstna srečanja postala prava stalnica. Tokratna gosta sta bila zdravnika Simon Spazzapan in Alessandra Bearz, zaposlena v onkološkem centru v Avianu.

Uvodni pozdrav in predstavitev predavateljev sta bila zaupana Maji Jarc, tajnici doberdobske krvodajalske sekcije. V imenu organizatorjev je spregovoril Aldo Jarc, predsednik doberdobskih krvodajalcev, ki se je za prisotnost posebej zahvalil doberdobskemu županu Paulu Vizintinu in mu prepustil besedo za krajši pozdrav.

Simon Spazzapan, ki vodi zdravniško ekipo v hospicu Via di Natale in je zdravnik onkološkega oddelka Medica C, je povzel nastanek in razvoj rakavih bolezni, posebej pa je izpostavil dosežke in raziskovalne napredke na področju zdravljenja. Njegova kolegica Alessandra Bearz, zdravnica onkološkega oddelka Medica A, se je osredotočila na problematiko pljučnega raka, pri čemer je opozorila na pojavnost rakastih obolenj na delovnih mestih, kot so ladjedelnice in pristanišča. Vse to je Goriški dobro znano, saj je v državnem vrhu po smrtih zaradi azbesta. Bearzova je še poudarila, da učinkovita preventiva proti raku na pljučih sta odpoved kajenju in zdrava prehrana. Predavanje sta gosta pospremlila tudi z bogatim slikovnim gradivom. Ob koncu so jima prisotni ljudje postavili veliko vprašanj, saj je problematika rakastih obolenj boleča in močno občutena. (ač)

GORICA - V torek v centru Bratuž

Tekmujejo mladi glasbeni talenti

V torek, 10. januarja, se začne Regijsko tekmovanje mladih glasbenikov Primorske, ki ga vsako leto prireja Zveza primorskih glasbenih šol. Letos bodo tekmovali kitaristi, komorne skupine s pihali, godalci in harfisti. Predstavili se bodo v treh različnih krajih, in sicer v Gorici, Postojni in Kopru. Tekmovanje v kitari in komornih skupinah s pihali bo v torek z začetkom ob 9.30 v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž; kitaristi bodo tekmovali v dopoldanskem času, v popoldanskem pa z začetkom ob 15. uri bodo zaigrale skupine s pihali. Vzporedno bodo godalci tekmovali v Postojni, v sredo pa harfisti

na Glasbeni šoli Koper. Na goriško tekmovanje se je prijavilo trinajst kitaristov v 1.A, 1.B in 1.C kategoriji in šest komornih skupin. Mladi glasbeniki prihajajo iz glasbenih šol Ajdovščina, Ilirska Bistrica, Koper, Nova Gorica, Postojna, Sežana, Tolmin in iz goriškega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, ki je tudi organizator prireditve. V torek ob 12.30 bo organizator podelil priznanja in nagrade kitaristom, ob 16.30 pa komornim skupinam. Najboljši tekmovalci bodo za nagrado lahko tudi snemali svoje izvajanje za Radio Koper. Prireditev je javna, zato lahko prislusnejo mladim talentom vsi ljubitelji glasbe.

ŠTEVERJAN - Briški grič in Skupina 75 skupaj proslavila slovenski kulturni praznik

Svečano odprtje Galerije 75 spremljali Prešernovi verzi

Novi sedež fotokluba na Bukovju je primeren tako za fotografske kot za likovne razstave

Silvan Pittoli reže trak pred vhodom v Galerijo 75, ob njem Zdenko Vogrič, najstarejši član goriškega fotokluba

FOTO B. PRINČIČ

Praznik slovenske kulture je v Števerjan prikladal veliko ljudi. Dvorana na Bukovju je bila v petek pretesna, da bi sprejela vse, ki so se odzvali vabilu dveh društev, ki sta oblikovali večer. Navezo sta ob tej priložnosti utrdili »staro« domače kulturno društvo Briški grič in Fotoklub Skupina 75, ki ima od petka dalje sedež ravno v domu na Bukovju. Ljubitelji fotografije so si uredili svoje prostore v pritličju števerjanskega hrama kulture, ki je s tem postal še bolj razpoznaven. Poleg kulturnih in družabnih prireditev je v domu na ogled tudi stalna razstava starega kmečkega in gospodinjskega orodja, ki se ji je zdaj pridružila še razstavna galerija za fotografske in likovne prikaze umetniškega izražanja.

V večer sta uvedla domača kulturna delavca Jasmin Kovic in Jurij Klanjšček z recitalom Prešernovih poezij. Mlada recitatorja sta se izkazala kot dobra poznavalca pesnikove misli in sta s svojim nastopom ustvarila vzdušje, ki ga zahteva tovrsten kulturni večer. Prešernovo, še vedno aktualno sporočilo, sta zaključila z Zdravico. O umetnostni fotografiji, ki ji je bil posvečen večer, je spregovoril predsednik Skupine 75, obenem pa tudi dolgoletni član društva Briški grič Silvan Pittoli. Kar žarel je od zadovoljstva ob ugotovitvi, da so ljubitelji fotografije končno prišli do svojega sedeža, ki jim bo nedvomno nudil nove možnosti razvoja. V svojem posegu je Pittoli opisal prehojeno pot obeh društev, ki sta na različne načine pustila dokaj vidno sled pri svojih napreznjih za kulturno rast domače in širše zamejske skupnosti. Na koncu se je v svojem dvojezičnem nagovoru - med gosti je bilo namreč veliko prijateljev iz italijanskih fotografskih društev - zahvalil družbi KB 1909 za pomoč, ki jo je nudila pri ureditvi novih prostorov.

Slavnostni govornik števerjanskega kulturnega dneva je bil deželni predsednik

Zveze slovenskih kulturnih društev, Marino Marsič, ki je izpostavil zlasti Prešernovo sporočilo, ki stremi h kulturni širini, v kateri naj bi ne bilo mesta za vrtilčkarstvo. Časi nas sicer navdajajo s črnogledimi mislimi, vendar lahko v kulturi in drugih ljubiteljskih dejavnostih najdemo vzvode, ki nam omogočijo bolj optimistične poglede na svet in na dogajanje okrog nas, je še naglasil Marsič. Posebno je podčrtal dejstvo, da so Prešeren in drugi slovenski besedni ustvarjalci postavili slovenski jezik med kultivirane jezike, v duhu Zdravice pa je ob zaključku svojega posega izrekel poziv k enotnosti in strpnejšim medsebojnim odnosom, kajti razcepljenost je lahko za zamejsko skupnost usodna.

Pozdrav je v imenu števerjanske občinske uprave, ki jo je predstavljala tudi podžupan Dominik Humar, prinesla odbornica Franka Padovan, ki je čestitala društvoma za izkazano življenjskost, nove razstavne prostore pa postavila med pridobitve, ki bogatijo celotno briško skupnost. Dobrodošlico novemu društvu je v imenu društva Briški grič izrekla Maja Humar in izrazila željo, da bi sodelovanje med društvoma v vseh pogledih popestrilo kulturno ponudbo v tem delu Goriške. V nadaljevanju programa, ki ga je vodila Teja Pahor, je najprej nastopila mlada harmonikarka Silvia Lepore, prvi del večera pa je zaključil nastop vokalne skupine Sraka, ki ga vodi Bogdan Kralj. Nastopu je sledil slavnostni trenutek odprtja Galerije 75, kot so poimenovali nove prostore. Silvan Pittoli je prerezal trak ob vhodu v nov sedež skupine, skupina Sraka pa je zapela rusko napitnico Na mnogaja leta. Kot je že navada, je za okrasitev dvorane z domiselnimi cvetnimi kompozicijami poskrbela Loredana Prinčič, članica Skupine 75. Slavje se je ob briški kapljici in ob lepi slovenski pesmi nadaljevalo pozno v noč. (vip)

Vsi modeli bazenov in whirlpoolov, bazenske strehe in dodatna oprema

www.bazenske-strehe.si

Sedaj je pravi čas za razmišljanje o bazenih. Da vas ne bo poletje prehitelo.

Bazeni

ROYAL DOLPHIN

www.bazeni.net

Tel. 00 3865 330 96 10

TITRO d.o.o. - Bilje 92c

Renče - Slovenija

DANES ODPRTO
od 9:30 do 20:00

**GOR MASKO,
PUST JE TU!**

PRI NAS NAJDETE TUDI: **MediaWorld** **oviesse**

URNIKI OBRATOVANJA:
PONEDELJEK 14:30 - 20:30
OD TORKA DO SOBOTE 9:00 - 20:30

40 TRGOVIN
IN HIPERMARKET

MISFERO
TRGOVSKI CENTER

MONFALCONE / TRŽIČ (GO) - ULICA POCAR , 1

DVA SVETOVNA FORUMA: GOSPODARSKI IN SOCIALNI

Od Davosa do Belema

DUŠAN KALC

Od Davosa do Belema je nekaj tisoč kilometrov. Gre za veliko razdaljo, a sodobna prevozna sredstva jo z lahkoto premagajo. Med Davosom in Belemom je v tem času kakih trideset stopinj Celzija razlike v temperaturi. Tudi to ni poseben problem. Topla oblačila in smučarsko opremo, s katero smo se podili in uživali po zasneženih švicarskih pobočjih, lahko mirno zamenjamo s kopalkami in se ohladimo v toplih vodah Amazonke, malo pred njenim izlivom v Atlantik.

Vse nekaj drugega in skoraj nepremostljive pa so razdalje in termične razlike, ki ločujejo alpsko mestoce od brazilskega vele mesta v smislu njune simbolne pomenskosti na področju svetovnega globalnega dogajanja.

Razdaljo med dostojanstvenim Davosom, kjer so se na svetovnem januarskem gospodarskem forumu odražale misli in dejanja vladajočih slojev, in eksotičnim Belemom, kjer so se na isto-

časno potekajočem svetovnem socialnem forumu brusile nove ideje zatiranih slojev, računamo z merili, ki imajo za merilno enoto različne interese. Ti interesi pa gredo običajno v nasprotno smeri in je zato razdalja med njimi težko izmerljiva.

Podobno je s termičnimi razlikami. V mrzlem Davosu tudi njegov tradicionalni forum z udeleženci resnih obrazov, v črnih oblekah in kravatah, s polnimi denarnicami ter s preračunljivostjo, doziranjem in manipuliranjem argumentov deluje nekam hladno. Tropsko topli in vlažni Belem pa s pisano obarvanimi, nasmejanimi in razigranimi množicami ter z bruhanjem človekoljubnih alternativnih idej, ogreje dušo in srce. Hladno skandiranje ukazov na eni strani in topli ritem sambe, ki ne uboga na vsak ukaz, na drugi, sta si kar precej narazen.

Letos je bilo na zimskem vrhu v Švici vzdušje še bolj hladno kot sicer in tudi obrazi politikov in gospodarstvenikov v črnih gvanth, kravatah in s pol-

nimi denarnicami so bili bolj napeti in zaskrbljeni. Nič čudnega. Osemintrideseti World Economic Forum je tokrat potekal v mrki senci finančne in gospodarske krize, kakršne ne pomnijo že osemdeset let. Več kot 2500 udeležencev iz vseh držav sveta (med njimi je bilo tudi več državnih voditeljev) je pet dni resno tehtalo vzroke in prve posledice potresa, ki je do temeljev zamajal svetovni trg in njegova nedotakljiva načela. Nenadoma je vsem postalo jasno, da bo treba poiskati nove odgovore na stara vprašanja. Nenadoma so vlade ekonomskih velesil v krizi spoznale, da bo treba velike luknje v gospodarskem tkivu zašiti z državnimi posegi in napolniti z izdatnimi javnimi sredstvi (kar se že dela), da bo treba razmišljati o odpravi protekcionizmov, o nacionalizaciji bank, o novem reguliranju finančnih sektorjev ter o dodelitvi znatnih podpor institucijam v težavah, če bodo želele na novo stabilizirati trg in mu vrniti zaupanje ter hkrati zaježiti brezposelnost in posledično večanje revščine, ki jo kot po

navadi seveda najbolj občutijo nižji sloji in revnejše dežele. Skratka, nenadoma se je svet, z nosilcem novih velikih upanj Obama na čelu, zavedal pogubnosti neoliberalističnih načel iz Reaganovih in Thatcherinih časov, ki so jih ZDA in njene bogate zveznice ter Svetovna banka in Mednarodni denarni sklad vsiljevali celemu svetu in ki, kot bi rekel veliki kritik ameriškega sistema Noam Chomsky, »namesto državljanov ustvarjajo potrošnike in namesto skupnosti nakupovalna središča, posledica pa je atomizirana družba nepovezanih posameznikov, ki so zbegani in družbeno nemočni.« Še več. Pod drobnogled postavlja jo celo same vrednote kapitalizma in ni naključje, da se v ameriškem in sploh zahodnem tisku vse pogostejše pojavljajo članki, v katerih piše, da bi morali kapitalisti pravzaprav pogostejše jemati v roke Marxov Kapital, da bi se kaj pametnega naučili.

Kot da bi ne bilo že dovolj olja na ognju, je švicarski vrh poleg vprašanj o zavoženih financah, o trpečem gospodarstvu, ki lovi sapo, in o splošni nestabilnosti trga, obravnaval tudi vprašanja krvavih konfliktov na Bližnjem vzhodu, vprašanja lakote, bolezni in drugih nadlog v svetu, vprašanje migracij ljudstev iz revnih krajev v bogate, vprašanja podnebni sprememb, iskanja alternativnih energetskih virov in še marsičesa drugega.

Kaj pa je iz te kovačnice misli in idej prišlo novega in resnično inovacijskega in reformatorskega na dan? Najbrž ne ravno veliko. Skomine po oblasti in bogastvu so premočne, da bi se jim oblastveniki in bogataši zlahka odrekli v imenu skupnih interesov in človekova sebičnost se s težavo upogne potrebi bližnjega. Iz medijskega poročanja se da razbrati, da so razprave kot običajno dvignile veliko prahu, ki pa se je najbrž polegel, še preden je nad mednarodno predstavo padel zastor in jo zasul nov sneg. Z vojnami, lakoto v svetu in ekološkimi vprašanji nič bistveno novega. Med obravnavo gospodarske krize pa se je na primer veliko poudarjala vloga, ki naj bi jo za sanacijo težkega položaja odigrala država, ali javni sektor pred zasebnim, ki se je kompromitiral s pogubnim špekuliranjem. Kapitalistični sistem s tem nekako odkriva neke vrste etatizem, ki pa je, kot kaže, sam sebi namen. Javni sektor enostavno prevzema metode, ki jih je uporabljal zasebni po načelu: kdor kaj ima in si lahko pomaga, naj si pomaga, kdor nima nič in si ne more pomagati, naj pač strada. Zgovoren primer je problem protekcionizma, kot enega od stebrov neoliberalizma. V primeru protekcionizma pa gre še za nekaj hujšega, ker razširja razlike med premožnimi in revnimi. Letošnji Davos je odločno obsodil protekcionizem in zahteval, da se mu vse države odpovedo, vendar je vse spet ostalo, kot kaže, le pri dobrih namenih in lepih besedah. Vlade se tako pod pritiskom močnih finančnih in industrijskih lobijev odločajo, da bodo raje podprle ponudbo kot povpraševanje, to se pravi proizvajalce (in ne potrošnike) ter s tem odpirajo pot novim protekcionizmom. Kar pri vsem tem najbolj straši, pa niso samo posegi vlad v prid protekcionizma, ali posegi z vrha, temveč tudi zahteve, ki gredo od spodaj proti vrhu, kakor zgovorno pričajo ostri protesti angleških delavcev proti italijanskim, ki so zaposleni v Angliji. Geslo »British jobs for British workers« (Britanske službe britanskim delavcem) je klic v sili, je napoved vojne med revnimi in znamenje nelagodja, ki pretresa sodobni svet v vse večji (in ne samo gospodarski) krizi. Pozor! Podobni protestni pojavi so pred 20 leti privedli do neoliberalistične zmage Margaret Thatcherjeve. Še prej, po tragičnem letu 1929, pa do popolne uveljavitve fašizma in do ...druge svetovne katastrofe.

Spričo vsega tega je Davos še enkrat pokazal vso svojo nemoč (ali brezbriznost?). Nemara pa ima Maks Tajni-

kar z ljubljanske Ekonomske fakultete prav, ko pravi, da je »Davos zabava za politike in milijonarje ter vse druge, ki jih opazujejo! Takšne zabave bodo vedno, in sicer ne glede na to, ali so časi dobri ali slabi. Trenutno ni v svetu nobene genialne ideje, kako iz krize, in sneg ter drage večerje v Davosu zagotovo niso primerni za nastajanje takih idej! Zelo pogosto tisti, ki jih imajo, sploh nimajo denarja za Davos.«

Ob tem je vredno pokukati na drugi konec sveta, v Belem, kjer je konec januarja več kot 250 tisoč antiglobalistov, anarhistov, socialistov, okoljevarstvenikov, mirovnikov, indijanskih domorodcev in drugih ljubiteljev (danes vse bolj razčlovečenega in pokvačenega) humanizma, povedalo svojo o vsestranski krizi našega planeta. Morda se dobre ideje prej rodijo prav v (podnebno in človeško) toplem okolju, ob amazonski primitivni folklori in radoživih ritmičnih sambe, na cenenih eksotičnih večerjah, v preprostih šotorih, ki gostijo tisoče mladih in manj mladih ljudi iz vseh koncev sveta, ki pa jih bolj kot skrb za kopicenje javnih funkcij in polnjenje denarnic združuje želja po resničnem izboljšanju sveta. Res, da zveni ta fraza ambiciozno in pretenciozno, vendar če izhajamo iz premise »Možen je tudi drugačen svet«, ki že skoraj eno desetletje navdihuje obiskovalce Svetovnih socialnih forumov, potem je želja mnogih kritikov sedanjega svetovnega reda in zagovornikov Whitakerjeve ideje o »oblikovanju nove civilizacije, ki bi temeljila na drugačnih vrednotah,« več kot upravičena.

Težko je reči, kaj je letos bistvenega proizvedel Belem, ki so ga mediji tudi tokrat po lepi stari navadi (in naročilu vladajoče kaste) zanemarili, medtem ko so za Davos trošili strani in strani. V glavnem je bilo veliko zmede, kar je značilno za pisano in razvejano tvorbo gibanj, ki se skuša od Seattla dalje in preko Porta Allegre zoperstaviti neizprosni logiki trga in profita. Toda letošnjemu socialnemu forumu je povečala pomen (in prodorno moč) prav svetovna gospodarska kriza, ki je nekako legitimizirala njegovo pravico, da terja nove, alternativne modele razvoja. Še dodatni pomen pa mu je dahnila prisotnost kar petih južnoameriških predsednikov, ki so prišli v spremstvu številnih ministrov. Množici aktivistov so se namreč pridružili Luiz Inacio Lula da Silva (Brazilija), Evo Morales (Bolivija), Rafael Correa (Ekvador), Fernando Lugo (Paragvaj) in Hugo Chavez (Venezuela), ki se združeno borijo, da bi Latinska Amerika ne bila več »dvorišče« Združenih držav, po katerem pometati po mili volji. Morda je zaradi tega belemski forum izzvenel preveč južnoameriško, toda poudariti velja, da je prav južnoameriški upor za zgled drugim izkoriščanim narodom in državam.

Forum v Belemu je spričo vsega tega najbrž spet dvignil kotacije protiglobalističnih gibanj. Predvsem pa je sestavil podroben in razsežen program svetovne mobilizacije. Obzerna srečanja so v prihodnjih mesecih predvidena na vseh koncih in krajih planeta, od Kopenhagana (srečanje o klimatski pravičnosti) do Istambula (Forum o vodi) in do protestnih shodov ob raznih zmenkih mogotcev (G20 v Londonu, G8 na Sardiniji z Berlusconiem, 60-letnica Natata itd.). Vse to bo preizkusni kamen za gibanja, ki jim nikoli niso dovolili, da bi prerasla v enotno in močno vest našega sveta ter imela resnično besedo pri njegovem pravičnejšem in svobodnejšem urejanju.

Morda pa bodo bodoči protiglobalistični forumi ponudili manj folklore in več konkretnih predlogov za reševanje globalnih težav planeta. V tem primeru bi se uresničila napoved venezuelskega predsednika Chaveza, ki je dejal, da »medtem ko se v Davosu sestaja svet, ki umira, se v Belemu sestaja svet, ki se bo rodil.«

Namesto spoštljivega molka do družinske tragedije, se je primer Eluane Englaro prejšnji teden spremenil v najostrejši ustavni spor med predsedstvom republike in predsedstvom vlade z zaostritvijo, kakršne nihče ne pomni.

PO PETKOVI ZAOSTRITVI MED BERLUSCONIJEV IN NAPOLITANOM

Italija pred nevarno prelomnico

VOJMR TAVČAR

Zalomilo se je tam, kjer bi še najmanj pričakovali. Namesto spoštljivega molka do družinske tragedije, se je primer Eluane Englaro prejšnji teden spremenil v najostrejši ustavni spor med predsedstvom republike in predsedstvom vlade z zaostritvijo, kakršne nihče ne pomni, od leta 1947, ko je začela veljati ustava italijanske republike.

Predsedniku države Giorgiu Napolitanu, ki ni podpisal odloka, s katerim je vlada želela prepovedati prekinitev umetnega prehranjevanja Eluane Englaro, ker je bil predlog po njegovi oceni v nasprotju z ustavnimi določili, je premier Silvio Berlusconi osorno zabrusil, da če mu usta-

va ne dovoljuje, da upravlja državo z vladnimi odloki, bo pač spremenil ustavo. In za nameček zagrozil tudi z možnostjo predčasnih volitev. Od kar je bil leta 1994 izvoljen v parlament in je prevzel vladno krmilo, je Berlusconi vselej imel konfliktno odnose s predsedstvom države, ne glede na to, kdo je bil na Kvirinalu: odločni Oscar Luigi Scalfaro, bolj preudarni Carlo Azeglio Ciampi ali sedaj Giorgio Napolitano. Vendar se ni še zgodilo, da bi predsednik vlade javno in glasno oporekal sklep predsednika republike, ker le-ta ni hotel podpisati vladnega odloka in je tako preprečil, da bi odlok začel veljati takoj. Zato ni neumestno ugibanje odgovornega urednika lista La Repubblica Ezia Maura, ali je bil petek, 6. fe-

bruarja 2009 resnična prelomnica, uvod morda v neko tretjo republiko, ki naj bi temeljila na drugačni ustavi in drugačnem tolmačenju problema suverenosti.

Preden se je minuli petek odnos tako ostro zalomil, je kazalo, da sta predsednik države Napolitano in premier Berlusconi imela dovolj dober oseben in tudi institucionalni odnos, marsikdaj so predstavniki desnosredinske povezave pohvalili Napolitana zaradi njegove uravnovesitnosti in nepristranskosti, medtem ko so bili do predsednika države kritični predstavniki opozicije kot je pred desetimi dnevi dokazal spor z voditeljem Italije vrednot Antoniom Di Pietrom in kot so dokazali napadi komika Beppeja Grilla. Oba sta

Napolitanu očitala preveliko populističnost v odnosu do vlade in dejstvo, da je podpisal nekatere zakone (med njimi tudi Alfanov zakon, po katerem prvim štirim možem v državi ni mogoče soditi, dokler opravljajo svoj institucionalni mandat). Lansko jesen sta se predsednik države in predsednik vlade uskladila glede vladnih odlokov. Povod za soočenje je bil nastop izvedenca za ustavno pravo Micheleja Ainisa, ki je v članku v turski La Stampa potožil, da je vlada z »rafalom« odlokov okrnila pristojnosti parlamenta in ga iz ustavodajne skupščine spremenila v neko nekritično »potrjevalnico« vladnih odločitev. Napolitano se je v odgovoru javno obvezal, da bo glede javnih odlokov zelo pozoren.

Po javnem nastopu predsednika republike so Berlusconi in njegovi sodelavci stopili na Kvirinal in uskladjali stališča. »Predsednik države ne bo nikoli več postavljen pred izvršeno dejstvo,« je takrat vidno zadovoljen izjavil novinarjem predsednik vlade.

Usklajenost pa ni trajala dolgo. Štiri mesece po tistem srečanju sta si predsednik države in predsednik vlade v laseh (že za plešasta moška lahko uporabim to rešeno). Premier je reagiral zelo ostro na Napolitanov sklep, da predlaganega odloka ne podpiše. Zagrozil je s spremembo ustave, namignil na možnost novih volitev, za nameček pa ob koncu še dejal, da »nočem biti odgovoren za smrt tistega dekleta« in na ta način skušal zvrniti na pleča predsednika države odgovornost za usodo Eluane Englaro.

Po poročanju mnogih novinarjev je Napolitano že minuli četrtek spoznal, da bo prišlo do zaostritve z vlado glede primera Eluane Englaro, ko ga je podsekretar pri predsedstvu vlade Gianni Letta vprašal za mnenje glede morebitnega vladnega odloka, ki bi prepovedal prekinitev umetnega hranjenja nesrečne ženske, ki je že 17 let v globoki nepovratni komi. Predsednik republike ni skril svojih pomislekov in je - kot je že večkrat prej javno poudaril - ponovil, da mora vprašanje rešiti parlament z zakonom o biološki oporoki. Obenem, kot je zapisal v petek v pismu premieru, je Napolitano tudi opozoril na dejstvo, da se je o primeru Eluane Englaro že izreklo sodišče in da je sodba polnomočna. Morebitni dekret, ki bi spremenil razsodbo (po mnenju sodnikov je tudi umetno hranjenje zdravstveni postopek in ga je zato mogoče na željo pacienta prekiniti), bi kršil neodvisnost sodstva in bi načel ustavno načelo o delitvi oblasti, poleg tega pa po oceni predsednika vlade ni bilo tiste nujnosti, ki je v ustavi pogoj za vladne ukrepe. Dekret pa bi bil tudi zausnica parlamentu, saj prav v teh dneh senatne komisije poglobljajo problem biološke oporoke.

Premier tem pomislekom predsednika republike ni hotel prisluhniti in je s svojo repliko izzval doslej najhujši institucionalni spor v zgodovini italijanske republike. Berlusconi je bila po mnenju mnogih komentatorjev nepričakovana. Predsednik vlade se do minulega tedna nikoli ni ukvarjal s primerom Eluane Englaro, morebitne odločitve je prepuščal ministru za welfare Maurizioju Sacconiju. Berlusconi, ki je zelo pozoren na javnomnenjske raziskave, je očitno upošteval dejstvo, da večina Italijanov nasprotuje vsakršni prekomerni terapevtski zagrizenosti in pristopom, v katerih se življenjske funkcije odvisne samo od medicinske tehnologije. Do zasuk je prišlo v začetku pravkar končanega tedna, ko je predsednik vlade prvič namignil na možnost vladnega odloka.

Vprašanje je torej, zakaj se je premier premislil in zakaj se je odločil za potezo, ki ni jamčila popularnosti. Ali je Berlusconi klonil pritisku Vatikana in si je hotel s tem zagotoviti dodatno podporo cerkve med kampanjo za deželne volitve na Sardiniji in za evropske volitve, ki bodo to pomlad? Ali pa je bil odlok neke vrste opravičilo za nova določila o varnosti, ki so bila sprejeta na zahtevo Severne lige. Cerkev je bila do tega zakonskega predloga, ki ga je odobrila senat in o katerem se bo morala izreči še poslanska zbornica, zelo kritična in je ocenila, da je v marsikaterem členu nehuman.

Morda bo vzrok za zasuk milanskega medijskega mogotca znan pripadnikom Berlusconijevega ožjega kroga sodelavcev in prijateljev, dejstvo pa je, da je s prejšnjim tednom glede primera Englaro predsednik vlade ubral drugačno pot, čeprav mu je bilo najbrž jasno, da bo to povzročilo trenje s Kvirinalom. Domneva, da je premier popustil pritisku Vatikana pa najbrž ni preveč iz trte izvida, čeprav so v Vatikanu zanikali novice o domnevnem pogovoru med italijanskim premierjem in vatičanskim državnim sekretarjem msgr. Tarcisio Bertonejem. Tudi če tega pogovora ni bilo, pa je nedvono sumljiva naglica, s katero se je na odločitev Napolitana odzval predsednik vatičanskega sveta za pravico in mir kardinal Renato Raffaele Martino, ki je novinarjem izjavil, da ga je predsednik države »razočaral«. V soboto pa je predsednik italijanske škofovske konference msgr. Angelo Bagnasco pribral, da gre v primeru Eluane Englaro za evtanazijo, dejansko za pravi umor in da je v Italiji vse bolj mračno.

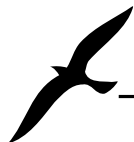
Papež Benedikt XVI. pa je v poslanici za 17. svetovni dan bolnika poudaril »absolutno in najvišje dostojanstvo vsakega človeškega življenja, tudi ko je to šibko in ovito v skrivnost bolečine«. Skratka Vatikan je odločno potegnil z Berlusconiem. Prav tako je vprašanje, zakaj se je Berlusconi odločil za tolikšno zaostritev s predsedstvom republike, saj je še v petek zjutraj kazalo, da bo vlada pač sprejela dejstvo, da Napolitano odloka ne bo podpisal. Ali je premier res tako razhudilo prav Napolitanovo pismo? Ali je v posegu predsednika države videl nespregledljivo vmešavanje, kot pravijo nekateri poročevalci? Ali je res prepričan, da bo premaknil na njegov stran tehtnico podpore emocionalni val, ki ga je vzbudil primer Englaro?

Tudi glede tega ni jasnih odgovorov in so možna samo ugibanja, dejstvo pa je, da je premier takoj načel problem pristojnosti vlade in predsednika države. Po njegovem mnenju samo vlada lahko oceni, ali je nek odlok nujno potreben, medtem ko predsednik republike - tako premier - te pristojnosti naj ne bi imel. Če mu ne bo priznana možnost, da državo upravlja z zakonskimi odloki, je zažugal premier, je pripravljen tudi spremeniti ustavo (pri tem je govoril o ljudskem glasovanju in seveda prezrel postopek, ki je za ustavne spremembe predpisan v temeljni listini), omenil pa je tudi možnost predčasnih volitev. Premier namreč računa, da bi v tem času na volitvah lahko dobil znatno večino, mandat novoizvoljenega parlamenta bi zapadel nekaj let potem ko bo nehal mandat Giorgia Napolitana, premoč desne sredine pa naj bi mu zajamčila izvolitev za predsednika države.

Ali je petek, 6. februarja 2009 res tolikšna prelomnica, kot pravi Ezio Mauro? Ali smo res priča začetku neke tretje republike, v kateremu bo razmerje oblasti drugačno? Odgovoriti v tem trenutku je težko, saj bi vsakršen odgovor lahko bil samo ugibanje. Dejstvo pa je vsekakor, da je zaradi vladne poteze zelo zaskrbljen predsednik poslanske zbornice Gianfranco Fini, ki je v petek podprl predsednika države in njegovo izvajanje, živčna pa je tudi Liga, ki je sicer podprla na seji vlade Berlusconi, vendar se boji, da bi zaostritev odnosov s predsednikom države in z levosredinsko opozicijo lahko ogrozila federalizem, ki je njen glavni cilj.

Berlusconi je spor z Napolitanom je tudi zaostritev odnosov s sodstvom. Vlada je na isti petkovi seji odobrila zakonski predlog, ki znatno omejuje pristojnosti javnih tožilcev, medtem ko nov predlog o varnosti predvideva možnost ligaških obhodnic. Pravni državi, kot smo jo poznali doslej, je v tem listu včeraj pravilno ugotavljal Martin Breclj, ne kaže najboljše.

Prihodnji tedni in meseci bodo pokazali, kako se bodo stvari v Italiji razpletale. Klima vsekakor ni dobra in po prejšnjem petku je še bolj občutna potreba po odločni in tudi pogumni opoziciji, kar je Demokratska stranka od lanskih volitev le redkokdaj bila.

Tajna organizacija Gladio je bila desetletja po vojni z različno intenzivnostjo aktivna vzdolž celotne vzhodne italijanske meje, bridke posledice pa so okusili beneški Slovenci. Veliko podrobnosti je še danes zavitih v skrivnost

IZ ZAGONETNE ZGODOVINE ITALIJANSKE VZHODNE MEJE

Ugonobite komuniste in slovenske duhovnike!

STOJAN ŠPETIČ

Zgodovina italijanske vzhodne meje je v marsičem zagonetna. Veliko se piše o fobah in pobojih na Toplem Vrhu v Benečiji, le malo o prvih poveljih, ko je hladna vojna bila pravzaprav vojna nizke intenzivnosti z možnostjo, da se vsak trenutek spremeni v pravi spopad med državami, kot sta Italija in Jugoslavija. Intenzivnost pa je bila različna glede na oceno o vlogi neuvrščene Jugoslavije na evropski šahovnici, čeprav tega lokalni dejavniki niso vedno povsem upoštevali.

Talec napetosti med državama so bili Slovenci, predvsem beneški, ki jih je demokratska republika Italija obravnavala skozi prizmo svojih paravojaških skupin tja do osemdesetih let minulega stoletja.

Na delu so bili, v časovnem zaporedju, »III. Corpo Volontari della Libertà«, organizacija »O«, trikoloristično gibanje in, končno, uradna »Gladio« s svojimi agenci in sodelavci.

V bistvu se je vse pričelo v zadnjih mesecih vojne, ko so skupine ozopovcev začele paktirati tudi s fašistično milico in X. Mas Junia Valeria Borgheseja s ciljem skupnega boja proti slovenskim partizanom, da bi jim preprečili spremembo meje. Podobni predlogi so bili iznešeni tudi v Trstu in Gorici.

Zgodovina beleži kar nekaj primerov aktivnega sodelovanja med ozopovskimi partizani in fašistično milico, kot na primer v obrambnih strukturah pri Ahtnu ali dan pred osvoboditvijo, ko so se v Špetru preoblekli v ozopovce dotedanji črno-

srajčniki in šli na pohod v Čedad. Za las niso izbruhnili spopadi z garibaldinci in preoblečeni ozopovci so se morali umakniti.

To so v glavnem bodoči pripadniki omenjenih protislovenskih organizacij in samega Gladia, ko je bil ustanovljen v vsej Zahodni Evropi na pobudo ameriških tajnih služb. Drugod je tajna paravojaška struktura bila znana kot Stay Behind, pri nas pa kot Gladio. Zanimivo je, kako je to ime sploh nastalo. Rimski gladij, kratka sabljica v obliki križa, je namreč bil že simbol italijanskih arditov v prvi svetovni vojni, v drugi pa so ga nosili slovenski belogardisti (prostovoljna antikomunistična milica, MVAC) in vojski salojske republike, tudi X. Mas. V kraju Ravosa pri Ahtnu so v zimi 1944–45 že oblikovali vojaško enoto, ki so jo sestavljali ozopovci in fašistični miličniki. Pogovarjali so se o uniformi in simbolih, ki naj bi bili sorodni onim, ki jih je nosila bela garda.

V Gladio je bilo v Benečiji vključenih več tisoč ljudi, od politično zagriženih nasprotnikov slovenske prisotnosti do revežev, ki so v ovajanju in zasledovanju našli sicer slabo plačano delo in prepričanje, da uživajo podporo oblasti, pa čeprav le skrivaj. Na pokopališčih in kapelah v beneških vaseh so izkopali skrivališča orožja, a ne preveč, da bi ne padlo v roke nasprotnika, slovenskih »komunistov«, kakor so označevali vse, ki so se kakorkoli ukvarjali z obrambo naše skupnosti in njenega kulturnega izročila.

O tem je bilo že veliko napisanega. Zanimivo je vsekakor vedeti, da je marsi-

kateri politično pomemben dogodek v po-vojni Italiji povezan z dogajanjem ob vzhodni meji in odnosi z Jugoslavijo.

Tako marsikatero teroristično dejanje, kot poskus pokola v slovenskem vrtcu pri Sv.Ivanu leta 1969 in na železniški progi Trst – Benetke med obiskom italijanskega predsednika Saragata v Jugoslaviji. Sledil je, decembra istega leta, pokol v milanski kmečki banki na Trgu Fontana, kjer naj bi uporabili jugoslovanski eksploziv »vi-

težit«, sad zamenjave s hrvaškimi ustaši. Milanski pokol naj bi po izjavljenih načrtih izvajalcev zamaskirali z domnevnim maščevanjem nekakšnega »novega Tigra« za poboj svetoivanskih otrok, ki pa na srečo ni uspel. Nato neuspeli državni udar bivšega poveljnika X. Mas Junia Valeria Borgheseja na predvečer Titovega obiska v Rimu, leto dni pozneje. Potem še zarota »Vetrovnice« polkovnika Spiazzi, v imenu italijanskih zahtev po Istri in Dalmaciji. In še, pokol v Petovljah, ugrabitev letala v Ronkah... Nič ni bilo naključnega.

Pisalo se je torej poletje 1964. Še par let prej je ljudska vstaja vrgla Tambroni-jovo vladu, ki so jo podpirali neofašisti. V demonstracijah od Genove do Modene in Reggio Emilije je policija ubila ducat državljanov. V Rimu so bila v teku pogajanja o novem levsredinskem vladnem zavezništvu. Nenadoma je vodja socialistov Pietro Nenni v uvodniku omenil ustrahovanje z državnim udarom, »žvenketanje sabelj«. Puča ni bilo, levi center pa je omilil svoje reformistične cilje.

Pozneje se je izvedelo, da je puč pripravljaval general Giovanni De Lorenzo, poznejši poslanec MSI, s tihim privoljenjem predsednika republike Antonia Segnija. Imenoval se je »Piano solo«, ker bi državni udar izvedli karabinjerji brez pomoči vojske. Po vsej državi bi pozapri več tisoč aktivistov KPI, PSI in ANPI in jih odpeljali na Sardinijo, kjer je Gladio pri rtu Marargiu imel svoje vežbališče. Tu bi uredili koncentracijsko taborišče. Gladiatorji bi morali orožnikom pomagati pri iskanju osumljencev. Par let pozneje so podoben državni udar izvedli polkovniki v Grčiji.

Posebno pozornost so nesojeni pučisti posvetili naši deželi, Furlaniji Julijski krajini in vzhodni meji še posebej. Tu bi namreč izvedli izzivalne akcije, katerih cilj je bil vznemiriti celotno italijansko javnost in poudariti občutljivost odnosov s komunistično sosedo. Tako so v arhivih parlamentarnih komisij, ki so raziskovale pojave terorizma, Gladia in dejavnosti tajnih služb, našli tudi zgovoren listek, ki se naša prav na Beneško Slovenijo. Gre za listek z direktivo več kot tri tisoč gladiatorjem v Benečiji, naj se oborožijo s tem, kar bodo našli v orožniških postojankah in pri poveljstvu oklopne divizije »Ariete« v Vidmu. Njihova naloga naj bi bila »ugonobiti« (annientare) komuniste in slovenske duhovnike. Kaj to pomeni, ni težko razumeti, posebno še, ker je načrt predvideval tudi insceniranje mejnih incidentov, ko bi oborožene skupine iz Italije prešle mejo, ubile nekaj graničarjev, njihova trupla pa bi prenesli nazaj čez mejo in jih pustili v slovenskih vaseh. Potem bi rekli, da so jugoslovanski vojski vdrli v beneške vasi in ubili duhovnike, nato pa padli v spopadu s patriotskimi silami in orožniki. Do kod so te smernice segle, ne vemo, kakor tudi ne vemo, če bi se načrti uresničili. Vendar že dejstvo, da so tako razmišljali, navdaja z gnevom končno oceno te zgodovinske dobe.

De Lorenzov puč ni uspel iz več razlogov. Politično ni bil več potreben, ker so socialisti utišali svoje zahteve. Zadostovalo je rožljanje s sabljami... Vodja socialdemokratov Giuseppe Saragat je Segniju zagrozil s sojenjem pred ustavnim sodiščem, nakar je državnega poglavarja zadela kap. Odstopil je, na Kvirinalu ga je nasledil prav Saragat.

Obstaja tudi druga, bolj bizarna verzija dogajanja. O tem priča bivši sovjetski polkovnik Kolosov, ki je bil tedaj v Italiji dopisnik »Izvestij«, v resnici pa vo-hun KGB. V svojem pričevanju trdi, da ga je nekega dne poklical sicilski novinar

Mauro de Mauro in ga odpeljal k mafij-skemu bossu. Ta naj bi mu izročil gradivo in načrt državnega udara s prošnjo, naj ju izroči Nenniju in Togliattiju, da ga preprečita. Pozneje je gradivo služilo časnika-karjema Scalfariju in Jannuzziju, ki sta ga objavila v tedniku »Espresso«. Kolosov je neimenovanega mafijskega bossa vprašal, čemu prav njemu izročča zaupno gradivo in prejel je zgovoren odgovor: Če bi državni udar uspel, bi De Lorenzo hotel pokazati italijanskemu javnemu mnenju, da bo s trdo roko zatrl dejavnost organiziranega kriminala na jugu. Na Siciliji bi aretirali veliko število mafijcev, kot v časih prefekta Morija. Zato puča mafija ni marala, raje se je pogovarjala z oblastjo in sklepala z njo umazane kupčije.

Časnikarja Maura de Maura je mafija pozneje ugrabila in skoraj gotovo usmrtila, ker je brskal po zagonetnih okoliščinah smrti predsednika ENI Matteia.

Kakorkoli že, vsa Italija si je tedaj oddahnila. Slovenci v Italiji pa se najbrž nismo povsem zavedali, kakšna nevarnost nam je tedaj pretela.

Vendar nezakonitih dejavnosti še ni bilo konec. Od leta 1966 do leta 1983, torej celih sedemnajst let, je Gladio izvajala vojaško vajo »Delfino«, katere namen je bil preveriti njeno sposobnost v boju z nevarnostjo, ki je prežala preko meje in imela v delavstvu in Slovencih svoje najtesnejše zaveznike.

Svojega suma ne moremo izpovedati naravnost, toda dejstvo je, da so ob robu operacije pokale bombe v Trstu (na stanovanje zgodovinarja Schiffrerja, na pokrajinski sedež KPI, na uredništvo Primorskega dnevnika) in da se je dogajalo še marsikaj, kar je bilo zagonetno utišano in prikrito. Zgovorno pa je, da v načrtih preprečevanja dejavnosti slovenskih elementov najdemo tudi direktivo, kako je treba »posuti z žebli ceste«, ki vodijo na slovenske prireditve.

Se spominjate Kamenice?

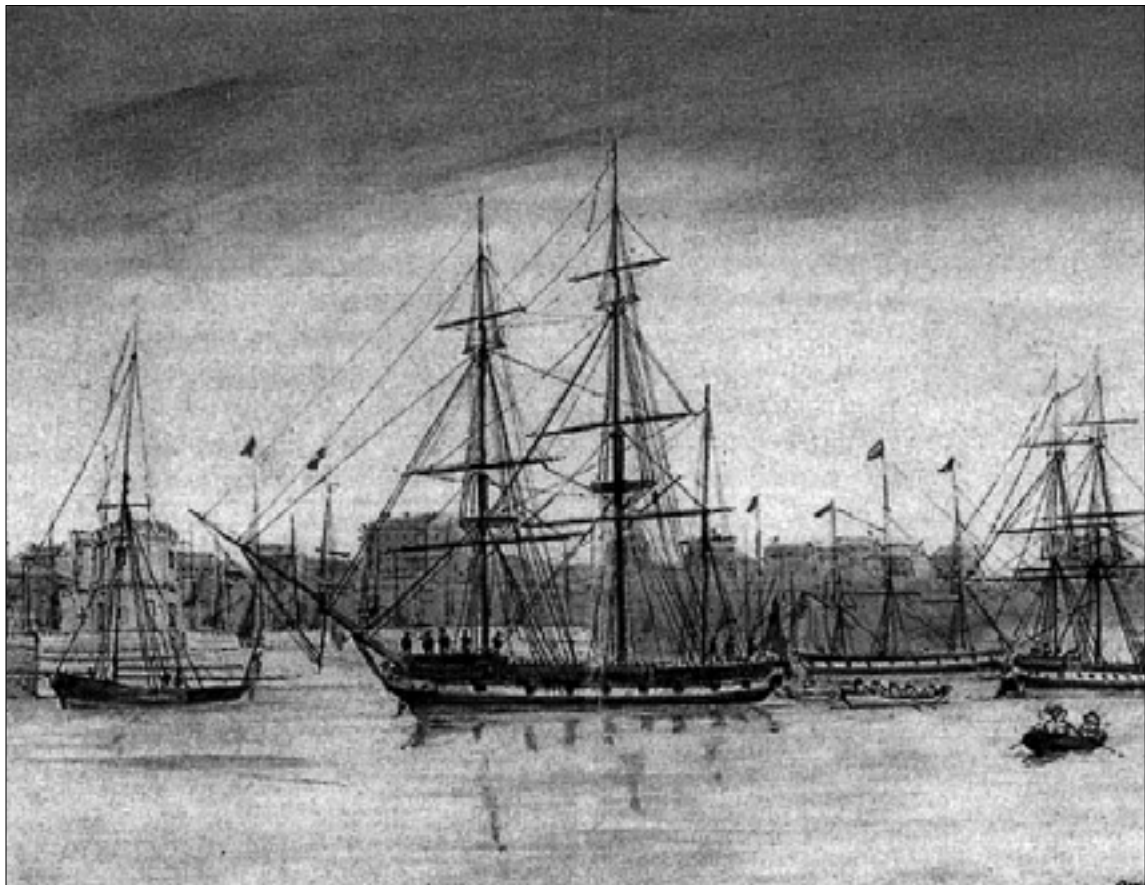

Charles Darwin je svojo dolgo plovbo po morjih in kontinentih sveta opravil z ladjo Beagle, potovanje pa je bilo ključnega pomena za vsa njegova opazovanja in odkritja

12. FEBRUARJA BO 200-LETNICA ROJSTVA

Charles Darwin še vedno aktualen

BRUNO KRIŽMAN

V Angliji in sploh v znanstvenih krogih je pripravljenih na stotine reportaž, konferenc, razstav in drugega kulturnega materiala za 200-letnico (12. februarja) rojstva enega najbolj znanih prirodoslovcev Charlesa Darwina. Istočasno se bodo spomnili tudi na njegovo najbolj znano delo »O izvoru vrst«, ki je bilo objavljeno pred 150 leti. Izšlo je že nekaj knjig, ki skušajo prodreti v Darwinove misli in predstaviti nova tolmačenja postavljenih teorij. Po sto in več letih ostrih debat je Darwinova zvezda v

polnem sijaju. Karl Marx (1818-1883), ki je živel v istem času, je medtem izgubil precej točk, čeprav je vedno med najbolj citiranimi filozofi.

Vrsta spominskih dogodkov naj bi stremela k prepričevanju ljudi o pravilnosti Darwinovih idej. Kljub temu, da jih je moderna znanost v veliki meri potrdila, vlada med Angleži določena skepsa. Za znanstvenika se ogreva približno polovica bolj izbrana parterja. V ZDA je razmerje približno enako, tam pa je treba odklonilni odnos pripisati pretežno verski vnemi. Drugje po svetu niso v teku let izvedli kakih posebnih raziskav javnega mnenja. Da bo Darwin popolnoma sprejet, bo potrebnih še veliko desetletij, kajti njegove poglobitve ugotovitve so večkrat v navzkrižju s krščanskimi nauki, ki priložnostno pogojujejo posredovanje znanja.

Njegova teorija o izvoru vrst izgleda kot nalašč za ateiste, ki si nameravajo »prilastiti« Darwin in ga izkoristiti za svoj prozelitizem. V resnici je letošnji slavljenec malokrat vključeval vero v svoje spise. Morda zato, ker je bil res briljanten znanstvenik, vendar nekoliko slabši filozof in še nerodnejši kot posredovalec političnih idej. Izdelali so dokaj drzno hipotezo o njegovem ateizmu. Teorijo o izvoru vrst in torej o nekem enotnem izvoru vsega živčnega naj bi razvil zgolj zato, da bi dal svoj doprinos borbi proti suženjstvu. Če vse izhaja iz enega izvora, so torej tudi črнопolti ljudje nam enaki in jih ne smemo kot manjvredne zasužnjevat. V najnovejših delih o Darwinu prevladuje smernica, da vera v Darwina izključuje vero v boga.

Charles Robert Darwin se kot študent ni posebno odlikoval, ko je šlo

za humanistične predmete, ves prosti čas pa je z bratom Erasmusom posvečal opazovanju narave, zbiranju žuželk, rastlin in ptičjih jajc. Prvi laboratorij si je uredil v prostoru, kjer je oče hranil domače orodje. Poskus očeta, da bi ga usmeril v medicino, je propadel, ker Charles ni mogel prenašati tedaj grobega seciranja živali pri raznih preučevanjih. Drugi poskus je oče usmeril kar v teologijo, na univerzi v Cambridgu pa je Darwin spoznal slovite predavatelje znanstvenih predmetov in se vključil v njihov svet. Diplomiral je leta 1831 in takoj začel delati pri geološkem mapiranju Walesa.

Čim je to delo opravil, je prejel vabilo za mesto znanstvenega opazovalca na raziskovalni ladji »Beagle«, ki se je pod poveljstvom kapitana Roberta Fitzroyja pripravljala na pot okoli Južne Amerike. Potovanje z vmesnimi izkrcaji in raziskavami naj bi trajalo celih pet let. Med dolgo plovbo so poleg znanstvenih del nastali tudi zametki potopisa »Potovanje na ladji Beagle«, ki je eden mejnikov tovrstnega žanra. Ladja je iz Devonporta odplula 27. decembra 1831, 2. oktobra 1836 pa se je vrnila v domovino. V skoraj petih letih je Beagle obiskala Kapverdske otoke, brazilsko obalo z Rio de Janeirom, Buenos Aires, Urugvaj, Patagonijo, Malvinske ali Falklandske otoke, Ognjeno zemljo, preplula Magelanovo ožino in pristala v več pristaniščih Čila. Tu je Darwin v živo opazoval izbruh ognjenika Osorno. Iz Valparaísa je znanstvena odprava krenila preko Kordiljere v zahodno Argentino in se po povratku v Čile mudila še med prvimi rudniki solitra v Čilu in Peruju in nato odjadra-

la proti otočju Galapagos, kjer je fantastičen živalski svet podkrepil Darwinovo prepričanje o enotnem izvoru živih bitij. Od tod je »Beagle« dosegla Tahiti, Novo Zelandijo in Avstralijo, preko Indijskega oceana objadrala Afriko in se preko Atlantika ponovno dotaknila Braziliije, od tam pa dosegla domača pristanišča.

Darwin je bil izreden opazovalec in je vse zabeležil z veliko točnostjo. Zelo živ je opis borbe med oso in pajkom, kateri je Darwin v Braziliji posvetil cel dan: »...kako se je velika osa samica ujela v nepravilno mrežo povsem majhnega pajka...ta pajek ni pretrgal niti, temveč je zelo vztrajno začel še dalje ovijati trup in predvsem krila...osa je najprej s ponovnimi sunki naperila svoje želo proti majhnemu sovražniku, a zaman... zasmilila se mi je in sem jo ubil ter jo vrgel nazaj v mrežo...sem ga (pajka) vedno znova našel, kako je sesal ... močno se je napihnil od sokov plena...«

Ob obisku Patagonije je Darwin naletel na vojaško ekspedicijo kasnejšega argentinskega predsednika generala Rosasa, ki je tam izvajal načrten genocid staroselcev (Indijancev). »...rekel bi - piše Darwin -, da še nikoli ni bila zbrana tako lopovska, banditom podobna armada.«

O domačinih Ognjene zemlje je Darwin zabeležil predvsem njihovo presenečenje nad belino kože Evropejcev »...prav kakor sem videl pri orangutanu v zoološkem vrtu.« S tem je močno pospešil svoje teorije o razvoju živih bitij. Močno pa ga je prizadela beda v kateri so živeli domačini. Nekoč so srečali kanu, v katerem je veslalo šest Indijancev. »To so bila najbolj rečna in nesrečna bitja, kar sem jih kdaj videl«, je napisal Darwin prav na božični dan leta 1832.

1. marca leta 1833 se je ladja prvič zasedrila pri Falklandskih otokih in Darwin je že slutil, da bo z njimi križ. »Francija, Španija in Anglija so se prepirale za te revne otoke, ki so na koncu ostali neobljudeni... vlada v Buenos Airesu, kakor prej Španija, jih je uporabljala za kazensko kolonijo... ko smo prišli tja, smo našli prebivalstvo, katerega večja polovica so bili ubegli uporniki in morilci.«

V Čilu se je Darwin srečal z britanskimi predstražami roparskih podjetij, ki so za malo funtov od domačinov kupovala rudnike bakra in tragično izkoriščala delovno silo. »Delavcem pustijo le malo časa za jed in poleti in pozimi začno ob zori in delajo do mraka. Plačajo jim en funt na mesec poleg hrane: za zajtrk dobijo šestnajst fig in dva majhna hleba kruha, za kosilo kuhan fižol, za večerjo zmleto in pečeno pšenico. Mesa ne jedo skoraj nikoli...«, je napisal v svoj dnevnik 18. avgusta 1833. Razmere, v katerih so živeli rudarji, je opisal tudi v zvezi z njihovimi telesnimi napori. Nekoč je točno stehal običajni tovor in ugotovil 197 funtov ali 90 kg. Nosači so ga morali prenesti iz globine 70 metrov brez postanka. Če je bila višinska razlika večja od 180 metrov so se med nošnjo enkrat lahko oddahnili. Vsak dan so iz rudnika na beli dan prinesli po 12 tovorov. Prihajali so s sklonjenimi telesi, upognjenimi nogami, trepetajočimi mišicami, razširjenimi nosnicami in težko sopihajoči.

Dolga plovba od otočja Galapagos je Darwina privedla do številnih koralnih otočkov v Tihem oceanu. Znanstvenik je podrobno proučil nastanek in življenje atolov in na koncu ugotovil biomehanizem, po katerem so bili ti otočki dolgoročno obsojeni na pogrez v morje. Točno to se dogaja v današnjem času, ko se nekatere mini-državice že pogajajo z Avstralijo, da bi odkupile del njenega teritorija in se v celoti preselile na varnejše kopno.

V Darwinovi avtobiografiji je stalno prisotna skrb za zdravje, ki mu

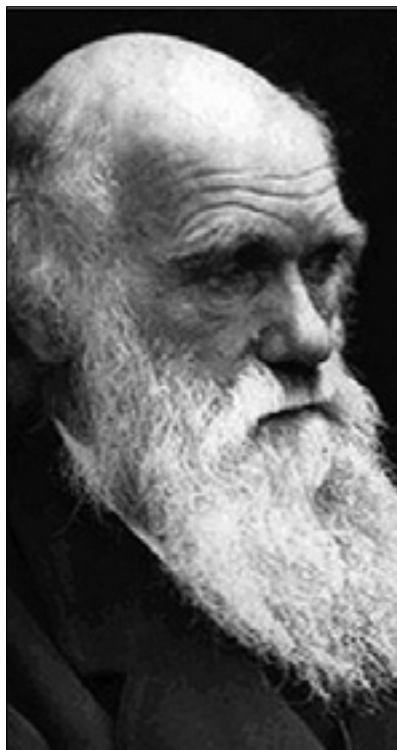
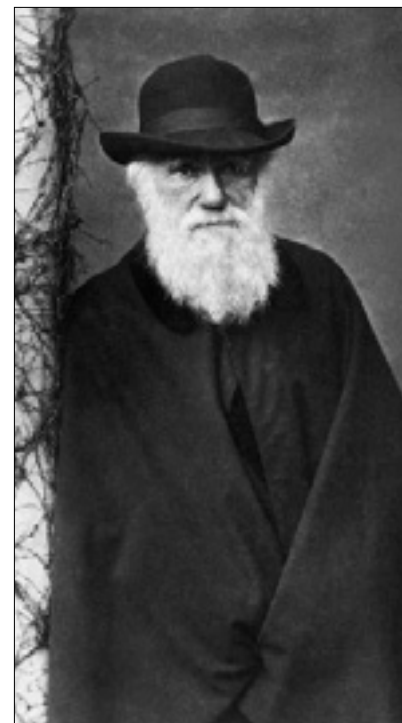
je povzročalo zelo velike težave. Tedanja medicina ni mogla odkriti nobene patologije in po smrti so nasprotniki njegovih teorij postavili celo hipotezo o duševnih boleznih. Po prvih tridesetih letih zelo aktivnega življenja, je Darwin zadnjih 40 preživel kot invalid. Med možnostmi bolezni uvrščajo tudi parazit »chagas«, ki se prenaša preko pikov posebne bolhe, ki je v Južni Ameriki prisotna med nadmorskimi višinami 1500 in 2800 metrov in najraje živi v slamnatih strehah bednih hišic domačinov. »Chagas« je še danes mora andskih ljudstev. Bolezen je neozdravljiva, hiranje organizma pa lahko traja tudi desetletja. Charles Darwin je umrl 19. aprila 1882. Pokopali so ga z državnimi častmi v westminstrski katedrali ob Isaacu Newtonu, drugemu velikanu angleške znanosti.

Ladja »Beagle«

Brigantina, oboroženega z desetimi topovi, so splavili leta 1820 in jo čez dva meseca uporabili pri slovesnostih, povezanih z britansko kraljevsko družino. Nato so ugotovili, da je sploh ne potrebujejo in pet let je bila brez posadke privezana ob pomolu, čeprav so jo redno vzdrževali. V svojem življenju je opravila tri dolge plovbe. Darwinova je bila druga, pred njo pa je »Beagle« že obiskala Ognjeno zemljo. Leta 1845 so jo razvrednotili in jo spremenili v plovilo za patroliranje južne angleške obale. Pod novim imenom »W.V. no. 7« so jo leta 1870 prodali za razgradnjo.

Šele leta 2000 so odkrili nekaj dokumentov, ki so razkrili usodo ladje. Na mestu, kjer je bila nekaj leta običajno privezana, so našli ostanke kuhinjske opreme, ki je verjetno pripadala »Beagle«. Z modernimi znanstvenimi metodami so pod vodno gladino zasledili tudi ostanke trupa, na kraju, kjer je bila ladja razgrajena, pa so v nekem pomožnem poslopju našli vgrajene kose lesa, ki so brez dvoma izhajali iz Darwinove ladje. »Relikvije« še iščejo in ob priliki 200-letnice znanstvenikovega rojstva bo verjetno prišlo še kaj na dan.

Slovenski prevod Darwinovega »Potovanja na ladji Beagle« je izšel leta 1950.

40 let delovanja KD Rečan v Benečiji

Zgodovina...

Kulturno društvo Rečan je bilo ustanovljeno pred točno štiridesetimi leti z namenom, da bi ovrednotilo slovensko kulturo v videmski pokrajini. Vse društvene dejavnosti so potekale v beneškem narečju, saj slovenskih šol takrat v Benečiji še ni bilo. Istočasno so ustanovili pevski zbor in gledališko skupino, iz katere je kasneje nastalo Beneško gledališče.

Razne pobude

Da bi približali in vključili v kulturno delovanje teritorija čimvečje število ljudi, prireja društvo razne pobude. Največ uspeha je nedvomno zela pevska revija slovenskih narečnih pesmi Senjam beneške pesmi, ki poteka vsako leto v mesecu juliju v vasi Lesa (občina Grmek). Na njej predstavijo še neizvedene pesmi beneških avtorjev v lokalnem slovenskem narečju.

Tudi pobudi Kar rože cvete, vasi se vesele in U roke medlo sta pritegnili številno občinstvo.

Pred kratkim si je društvo zamislilo pohod »Čez namišljeno črto« iz Topolovega do Livka z namenom, da bi se bolje spoznali prebivalci teh dveh sosednjih vasi.

Med uspešnejše pobude društva sodijo tudi svetoivansko kresovanje, srečanje pesnikov in pisateljev V nebu luna plava, zborovsko srečanje Zapuobjo jo na sred vasi ter pohod po starih stezicah Kulturna jesen.

Pred leti so oživel staro beneško tradicijo Devetico božično le da obhod ne poteka več od hiše do hiše ampak od vasi do vasi. Vsak večer pred božičem obiskujejo vasi v grmiški občini in pejojo stare božične pesmi. Na pomoč priskoči tudi domači zbor Rečan, ki se mu pridružijo prisotni vaščani.

Mešani pevski zbor Rečan predstavlja Benečane...

Mešani pevski zbor Rečan je nastal na podlagi cerkvenega pevskega zbora na Lesah in deluje neprekinjeno do današnjih dni. Predstavlja slovenske Benečane, zato se njihovo petje naslanja na bogato tradicijo nadiških dolin. Zbor poje melodije iz Benečije, pri katerih se večkrat zazna domotožje zaradi izseljenstva in težavno preživetje v tem hribovitem predelu. Kar je najbolj pomembno je dejstvo, da nastopajo na vseh tradicionalnih beneških prireditvah. So namreč edini beneški zbor, ki poje slovenske pesmi na uradnih predstavah. Večkrat so že sodelovali na Ceciljanki v Gorici, na reviji Primorska poje in srečanju zborov v Šentvidu pri Stični. V zadnjih štiridesetih letih je zbor gostoval po Sloveniji, Koroški ter Furlaniji in pri naših emigrantih v Belgiji in Švici. Med važnejše nastope prištevamo tudi petje v Avditoriju sv. Cecilije v Rimu.

Otroško rajanje

Pustni čas je pred vrati in že priganja zimo, ki nam od časa do časa še vedno kaže zobe.

Otroci, mladi in odrasli se ga veselimo in nestrpno čakamo na zabave, ples in norčije.

Otroci se bodo tudi letos našemili v svoje najljubše pravljичne junake, hodili bodo od vrat do vrat in razposajeno plesali na raznih pustnih povorkah.

ZSKD, v sodelovanju s Kulturnim domom, bo poskrbela za otroško pustno rajanje, ki bo na pustni torek, 24. fe-

bruarja od 15. do 18. ure v Kulturnem domu v Gorici.

Čarodej ALEX, ki vas bo zabaval in pospremil v svet pravih čarovnij. Z vami bo tudi Andrea, ki je pravi mojster poslikave obraza. Z njegovo pomočjo bodo vaše maske še lepše. Od vas pa bo odvisno ali bo vaš novi jaz za nekaj ur tudi resnično zaživel. Tu so še animatorke, ki bodo z vami plesale in se igrale. Mamljive pa so tudi nagrade loterije.

Ne zamudite priložnosti in pridružite se nam. Vstopnina 1 evro.

Center za kulturne raziskave iz Barda

Pred štiridesetimi leti je bil v Bardu ustanovljen Center za kulturne raziskave. Njegovi pobudniki so pokazali drzen pogum in se soočili s sovražno nastrojenim ozračjem, ki je – kot s korenčkom na palici, še večkrat pa s palico – v ustrahovanju udušilo vsakogar, ki se je izpostavil, da bi zagovarjal, ovrednotil in spodbujal rabo jezika, kulturo in slovensko manjšino v Terski dolini. Če se je danes ozračje spremenilo, če zakoni priznavajo slovenski jezik v naših dolinah in ga naše oblasti označujejo kot "dodano vrednost", to dolgujemo tudi ustanoviteljem Centra za kulturne raziskave v Bardu.

Že sama ustanovitev je bila dejanje pomembnih razsežnosti, saj je bilo v šestdesetih letih v naši krajih silno nevarno govoriti o položaju Slovencev.

Pretekle in današnje dejavnosti Centra lahko razdelimo na tri področja:

a) Zbiranje, ohranjanje in katalogizacija vseh kulturnih najdb iz naših krajev. Kakor je znano, je potres leta 1976 hudo prizadel kraje v Terski dolini. Pogoj za rekonstrukcijo je bila odstranitev razvalin. Hiše, hlevi, cerkve, seniki... vse je bilo na tem, da za vedno konča na odpadku. Na srečo se je že pred potresom začelo zbiranje kmetijskih pripomočkov in predmetov različnih obrti.

Tako je nastala etnografska muzejska zbirka, velikansko delo za takšen kraj, kot je Bardo. Delo, s katerim se je ohranil spomin, utelešen v teh predmetih, v njihovem imenu, rabi delovanju; spretnost, ki jo je zahtevalo delo, in okoliščine, ki so mu dajale smisel in učinkovitost.

b) Nepretrgana dejavnost pri kulturni

obogatitvi vseh različnih trenutkov našega življenja, od pusta do veselja (šagre), od tradicionalnih praznovanj do skrbi za odnose z drugimi kraji v Benečiji, Sloveniji, Rimu, in Toscani. Še druga, neprimerljiva zasluga kulturnega centra je ta, da mu je prek ohranitve in krapitve kulture in starodavne modrosti, združene z modernostjo, uspelo ohraniti visoko stopnjo razvoja v življenju tega kraja. Najznačilnejši primer je praznik Svete Marije od zdravia.

c) Objave in knjige

Center je svoje dejavnosti izvajal in jih še vedno izvaja neprekinjeno, vztrajno in z obilo dobre volje, hrati pa posveča pozornost tudi nekaterim publikacijam, katerih pomen za slovenski jezik in kulturo v krajih Terske doline s časom čedalje bolj narašča.

agenda - agenda - agenda

15. REVIIJA KRAŠKIH PIHALNIH GODB Tržič – Občinsko gledališče, 28.2.2009 ob 20. uri
Kraška pihalna godba Sežana Pihalni orkester Kras – Doberdob Pihalni orkester Ricmanje

ALPE ADRIA CANTAT, mednarodni teden zborovskega petja se bo odvijal od 30. avgusta do 6. septembra 2009. Vršile se bodo delavnice za pevce in dirigente. Rok prijave zapade 31.5.2009.

4. Natečaj za zborovske skladbe za nagrado Ignacij Ota
Zveza slovenskih kulturnih društev v sodelovanju z Združenjem pevskih zborov FJK U.S.C.I. in Javnim skladom RS za kulturne dejavnosti razpisuje 4. Natečaj za zborovske skladbe za nagrado Ignacij Ota. Razpis je na razpologo na sedežih ZSKD ali na spletni strani www.zskd.eu.

Revija otroških in mladinskih pevskih zborov NAŠA POMLAD 2009
Revije bodo potekale marca in aprila. Rok prijave zapade 16. februarja 2009. Podrobne informacije nudi ZSKD.

COROVIVO
Združenje pevskih zborov FJK U.S.C.I. vabi pevske zборе, da se prijavijo na 12. revijo Corovivo, ki se bo odvijala 25. oktobra 2009 v Pordenonu. Rok prijave zapade 15. junija 2009. Razpis in ostale informacije nudi ZSKD.

ZA MALE PIHALNE ORKESTRE/GODBE
Izšel je razpis za srečanje malih orkestrorov – državno predtekmovanje najboljšega malega orkestra Slovenije (z maksimalno 12 nastopajočimi člani) za Gučo 2009. Srečanje bo 4. julija 2009 v Dravogradu. Rok prijave zapade 15. maja 2009. Ostale informacije nudi ZSKD.

Uradi ZSKD so na voljo za vse informacije

Trst: tel. 040 635 626, e-pošta trst@zskd.org
Gorica: tel. 0481 531495, e-pošta gorica@zskd.org
Čedad: tel. 0432 731386, e-pošta cedad@zskd.org
Solbica: tel. 0433 53428, e-pošta rezija@zskd.org

Edinost, sreča, sprava...

Prešernove proslave so vsakoletne stalnice našega kulturnega življenja. Ne gre za zgolj praznovanje pesnika, ampak za praznično razmišljanje o slovenstvu, ki ga od Prešernovega časa dalje tarejo sorodne dileme in problemi. Skoraj dvesto let se slovenska družba sooča namreč z vprašanjem lastne biti, a tudi sobivanja. Z drugimi, a zlasti z drugimi »lubimi« Slovinci. Iskanje ravnotežja med domom in svetom postavlja slovenskega človeka pred stalnim iskanjem neke srednje poti. Iskanje le-te ni lahko, saj predpostavlja večji napor od asimilacije. Boj proti asimilaciji pa ne predpostavlja negativnega odnosa do drugega ali drugačnega. Tudi v tem nam Prešeren pride na pomoč s svojimi verzii. »Žive naj vsi narodi« je začetek kitice Zdravljice, ki je bila izbrana za himno slovenske države. V njej je jasno izražena misel po složnem in strpnem sobivanju s sosedi. Iz iste Prešernove pesmi pa bi lahko tudi Slovenci v sosednjih pokrajinah izbrali kot geslo našega dela in delovanja skupnosti tri besede: Edinost, sreča, sprava. Tri besede, a z močnim simbolnim ter vsebinskim nabojem. Tri besede, ki spominjajo na prav tako »legendarno« geslo francoske revolucije: Liberté, égalité, fraternité. Slovenska »revolucija« se je začela znotraj slovenskega naroda, in sicer s kulturo. Kulturna produkcija je pripeljala Slovence in slovenščino na raven sodobne kultivirane skupnosti. Odnose z zunanjim svetom slovenski narod rešuje tako rekoč dan za dnem, to pa večkrat (celo) na škodo temeljite razprave o še vedno velikem številu nerazčiščenih poglavij naše polpretekle zgodovine. Edinost in sreča temeljita pravzaprav tudi na zavestnem prizadevanju za spravo. Ter obratno – sprava je mogoča, če obstajata neka skupna zavest o enotnosti. To pa ni stvar sreče, temveč zavestne izbire.

gorica

Kulturni Center Lojze Bratuž in Zveza slovenske katoliške prosvete prirejata niz veseloiger ljubiteljskih odrov »Iskrivi smeh na ustih vseh«. V petek, 13. februarja, se bo ob 20.30 v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici predstavil Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež z Nušičevo igro Kaj bodo rekli ljudje, v režiji Jožeta Hrovata

i.nformacije

Združenje E. Blankin Ulica San Domenico 78, 33043 Čedad tel/fax: 0432 701455 e-mail: slovlt@tin.it

Slovenska prosveta Ulica Donizetti 3, 34133 Trst tel: 040 37084, fax: 040/633307 e-mail: sp@mladika.com

Zveza slovenske katoliške prosvete Drevored 20. septembra, 85 34170 Gorica tel/fax: 0481 538128 e-mail: zskp_gorica@yahoo.it

Zveza cerkvenih pevskih zborov Ulica Donizetti 3, 34133 Trst fax: 040 633307

Združenje cerkvenih pevskih zborov Drevored 20. septembra, 85 34170 Gorica tel/fax: 0481 31817 e-mail: corili01@gorica.191.it

Ob slovenskem kulturnem prazniku

KAJ TI POMENI.....

Prijateljsko povabilo me najprej spomini na številne spise s podobnimi naslovi, ki smo jih pisali svoj čas. Spominja pa me tudi na lepe občutke, ki sem jih doživljal na številnih Prešernovih proslavah, proslavah v šoli, predvsem pa doma v Devinu, ki stoji na zahodnih obronkih slovenske narodne biti. Zapisal sem 'Prešernova proslava', kot se jim je včasih reklo, ker gre za praznik, ki je neločljivo vezan na spomin Prešernove veličine in njegove enkratne vloge pri dvigu slovenstva in se mi zdi važno, da se k temu vedno znova vračamo.

Praznik slovenske kulture, torej ... v prvi vrsti je to praznik slovenske besede in pesmi. Predvsem tistih številnih Prešernovih poezij, ki so jih uglasbili najrazličnejši slovenski skladatelji in ki tudi danes s svojo vsebino in sporočilom nagovarjajo tako pevce, kot poslušalce. Gre zato za praznik vsega, kar nas kot posameznike in kot narod zavezuje duhovnemu napredku, ki je lahko pravi in sega v globino le, če dobiva svojo moč iz korenin, iz svoje zemlje. Torej praznik slovenske kulture je v nekem smislu tudi ozaveščanje pojma zvestobe slovenski besedi, a tudi svoji zemlji, domači arhitekturi, slovenski kulturni pokrajini, svojim obdelanim poljem in vinogradom, kraški gmajni. To je praznik slovenske prisotnosti v velikem, ko prisostvujemo osrednjim svečanostim in pomembnim ume-

tniškim stvaritvam, ali v malem, ko po naših vaseh in mestnih okrajih, kjer s svojimi močmi izpeljemo kulturni dogodek v znamenju Prešerna in slovenstva. (Kaj pomeni slovensko petje vedo premnogi cerkveni pevski zbori, kjer ni več slovenske šole, ne slovenskega društva!)

Praznik slovenske kulture je tako tudi praznik, ki nas uči samospoštovanja, brez katere ni mogoča nobena osebna in tudi ne narodna rast. Zato: Komú narpred veselo / zdravljico, bratje! čmo zapét! / Bog našo nam deželo, / Bog živi ves slovenski svet, / brate vse, kar nas je / sinov sloveče matere!

Marko Tavčar
Predsednik Zveze cerkvenih
pevskih zborov - Trst

8. FEBRUAR JE PRAZNIČNI DAN!

Prešernov dan je praznik slovenske besede, ki nas je utemeljila kot narod. Od Brižinskih spomenikov preko Trubarja do Prešerna in do današnjih dni je bila predvsem slovenska beseda tista, ki nas je v zgodovini utemeljevala in ohranjala. In ta beseda se je najvišje povzpela s Prešernom. On ji je dal tisto zlahtnost, zaradi katere smo ponosno in enakopravno stopili v vrsto evropskih kulturnih narodov.

Praznik 8. februarja smo svečano praznovali odkar pomnim: najprej v šoli, nato v družtvih, zato si tega dne ne znam predstavljati brez prazničnega proslavljanja.

nja. Ne vem, koliko bo letos Prešernovih proslav po naših društvih, a upam, da jih bo čimveč. Gotovo se bomo množično udeležili skupnih osrednjih proslav v Čedadu, Gorici in Trstu, na katerih bomo leto obeležili stoletnico ustanovitve Glasbene matice.

Slovenska prosveta vabi tudi na svečano proslavo, ki bo v ponedeljek, 9. februarja v Peterlinovi dvorani v Trstu, na kateri bomo podelili priznanja in nagrade ustvarjalcem na področju slovenske besede. Praznično.

Marij Maver
Predsednik
Slovenske prosvete - Trst

OVREDNOTITI KULTURNO DELO V BENEČIJI!

Ob dnevu slovenske kulture se vedno sprašujemo o naši kulturi in njeni vlogi. Kultura je gotovo ena najzlahtnejših stvarnosti človeške dejavnosti in zgodovine. Kultura je s svojimi različnimi dejavnostmi odločilno pogojevala in spremljala narode v njih težnji po napredku. Slovenci smo od romantike dalje vse to s Prešernom živo doživljali in v dveh stoletjih udeležili bohotno kulturno dejavnost. Prav kultura je verjetno danes najmočnejše orožje, s katerim Slovenci razpolagamo. Tudi letos bomo Slovenci, ki živimo v Italiji proslavili dan slovenske kulture z osrednjo prireditvijo, ki se bo zvrstila na treh prizoriščih in sicer

v Čedadu, Gorici in Trstu. To bo priložnost, da obnovimo zvestobo in ljubezen do slovenske besede in kulture. Pripravo programa vsako leto izmenično prevzame eden od soorganizatorjev. Letos bo to prevzela Glasbena matica ob priliki praznovanja svoje obletnice. Pozitivno je tudi to, da bo ena od predstav tudi v Benečiji. S tem smo organizatorji želeli ovrednotiti trud slovenskih kulturnih delavcev, ki si v Benečiji prizadevajo za ohranitev slovenske besede in kulture.

Franca Padovan
Predsednica Zveze slovenske
katoliške prosvete - Gorica

NAROD, KI IMA TAK ODNOS DO KULTURE, JE VELIK NAROD

Od prvega februarja 1945, ko je bil dan Prešernove smrti, 8. februar, proglašen za slovenski kulturni praznik – v Sloveniji je celo državni praznik – se v mestnih središčih in v manjših krajih, v matični domovini, v zamejstvu in po svetu zbiramo ob največjem in najzlahtnejšem imenu naše poezije, razmišljamo o nas samih, o naši stvarnosti nekoč in danes ter o tem, kar nas tako ali drugače zaznamuje. Narod, ki ima tak odnos do kulture, je velik narod, pa čeprav je število njegovih pripadnikov manjše kot pri mnogih drugih narodih.

Lojzka Bratuž
Predsednica Združenja cerkvenih
pevskih zborov - Gorica

Jutri podelitev nagrad literarnega natečaja Mladike

Komisija literarnega natečaja Mladike je obravnavala 76 prispevkov v prozi in 55 ciklusov pesmi, ki so v roku prispeli na uredništvo revije. Komisija je po temeljiti razpravi in oceni dospelih prispevkov podelila sledeče nagrade:

PROZA

Prvo nagrado prejme novela z naslovom **Vračanje**, ki jo je napisala **Manka Kremenšek Križman** iz Ljubljane. Novela iz današnjega življenja je večplastna, glavni junak se spominja svojega otroštva, življenja v bloku in skritih družinskih tragedij v soseski. Avtorica se odlikuje s smislom za podrobnosti.

Drugo nagrado prejme novela z naslovom **Čakajoča**. Napisala jo je **Mateja Gomboc** iz Ljubljane. Zgodba se dogaja v Trstu in avtorica je znala zajeti obmorsko atmosfero polno hrepenenja in pričakovanja.

Tretjo nagrado prejme novela z naslovom **Reka**, ki jo je napisala jo je **Nataša Konc Lorenzutti** iz Šempasa. Napeta pripoved pritegne bralca in ga sooči z nevarnostmi današnjih dni.

POEZIJA

Prvo nagrado prejme cikel pesmi »Dobro, pa se še izboljšuje«, **Lidije Golc** iz Ljubljane. Avtorica je ujela v verze življenjsko realnost, ki se včasih zdi banalna, vendar nas njene besede nagovarjajo k razmišljanju.

Drugo nagrado prejme cikel pesmi brez naslova. Prispel je pod psevdonimom Scorpio, avtorica je **Andrejka Jereb** iz Idrije. Pesmi odlikuje globoka uglašenost z naravo, izvirna metaforika in zavedanje človeške krhkosti.

Tretjo nagrado prejme prav tako cikel pesmi brez naslova. Avtorica je **Stanka Devjak** iz Maribora. Pesmi odražajo odnos avtorice do zgodovinske dediščine, religije in narave.

Podelitev nagrad bo jutri, 9. februarja, ob 20.30 na Prešernovi proslavi Slovenske prosvete in Društva slovenskih izobrazencev v Peterlinovi dvorani v Trstu, Donizettijeva ulica št. 3.

Nekaj utrinkov z lanske proslave

KROMA

jasno

zmerno oblačno

oblačno

rahel dež

zmeren dež

močan dež

nevihte

veter

megla

rahel sneg

zmeren sneg

močan sneg

topla fronta

hladna fronta

okluzija

izobara

središče ciklona

središče anticklona

VREMENSKA SLIKA

Temperature zraka so bile izmerjene včeraj ob 7 in 13 uri.

Danes bo v višinah s severovzhoda pritekel hladnejši, a še vedno vlažen zrak. Jutri bodo s severozahoda pritekali bolj suhi tokovi, v torek pa bo deželo oplazla atlantska fronta.

Nad večjim delom Evrope je obsežno ciklonsko območje. Hladna fronta je dosegla severno Sredozemlje. Z jugozahodnimi višinskimi vetrovi doteka nad naše kraje vlažen in še razmeroma topel zrak.

DOLŽINA DNEVA

Sonce vzide ob 7.17 in zatone ob 17.21
Dolžina dneva 10.04

LUNINE MENE

Luna vzide ob 16.04 in zatone ob 6.33

PLIMOVANJE

Danes: ob 3.18 najnižje -17 cm, ob 8.54 najvišje 50 cm ob 15.33 najnižje -73 cm, ob 22.20 najvišje 46 cm.
Jutri: ob 3.56 najnižje -23 cm, ob 9.33 najvišje 51 cm ob 16.05 najnižje -74 cm, ob 22.52 najvišje 49 cm.

BIOPROGNOZA

Vremenski vpliv bo danes še obremenilen, veliko ljudi bo imelo z vremenom povezane težave, okrepljeni bodo tudi nekateri bolezenski znaki. Priporočamo večjo previdnost.

MORJE

Morje mirno, temperatura morja 9,4 stopinje C.

SNEŽNE RAZMERE (v cm)

Kanin	810	Piancavallo	400
Vogel	330	Forni di Sopra	310
Kranjska Gora	165	Zoncolan	340
Krvavec	300	Trbiž	250
Cerkno	160	Na Zlebeh	500
Rogla	200	Mokrine	380
Mariborsko Pohorje	190	Podkloster	225
Cvetta	320	Bad Kleinkirchheim	180

Vremenska napoved Hidrometeorološkega zavoda R. Slovenije in deželne meteorološke opazovalnice ARPA OSMER

NAPOVED ZA DANES

Oblačno bo s pretežno zmernimi dežnimi padavinami in s sneženjem nad približno 600 m. Popoldan naj bi padavine nad večjim delom dežele ponehale in se premaknile nad Karnijo in zgornjo nižino. V hribih bo ponoči možna nevarnost nastanka ledu pri tleh.

Ponoči in jutri bo večinoma oblačno. Zvečer bodo padavine prehodno oslabele in se proti jutru spet nekoliko okrepile. Jutri bo več padavin v vzhodnih krajih, na zahodu pa precej manj kot danes. Meja sneženja bo na nadmorski višini okoli 600 m. Najnižje jutranje temperature bodo od 0 do 5, na Primorskem do 8, najvišje dnevne od 1 do 6, na Primorskem do 11 stopinj C.

NAPOVED ZA JUTRI

Nad vso deželo bo zmerno do spremenljivo oblačno, najnižje temperature bodo padle. Termična ničla se bo v višinah spustila.

Jutri bo zmerno, občasno pretežno oblačno. Zjutraj bo po nekaterih nižinah megla. V torek bo oblačno. Sprva bo občasno deževalo v zahodni polovici Slovenije, popoldne pa tudi na vzhodu.

DOPIS IZ PARIZA - Kozmetika in zdravje

Belke v solariju, črnke pa si belijo kožo

Različna mazila za svetlejšo polt so praviloma zdravju škodljiva - Beljenje kože posledica kolonializma in še vedno razširjenega rasizma

Večkrat želimo biti drugačni: kdor je visok, bi rad bil manjši, kdor ima kodraste lase, si želi ravnih, kdor ima svetlo polt, sanja o zagoreli koži in obratno ... Medtem ko se belci pečemo kot ražnjiči pod soncem ali v solariju, si mnoge črnke kupujejo belilne kreme. Najbolj znan primer je Michael Jackson, toda fenomen je veliko bolj razširjen. To je mednarodni trg, ki se širi v ilegali. Kajti edini učinkoviti belilni izdelki so zdravju škodljivi.

Belilne kreme poznamo že od nekdaj, pojav pa se je kot še nikoli prej razširil v 60. letih, ko so nabiralci kavčuka opazili, da jim je hidrokinin osvetlil kožo na rokah. Takoj so ga začeli uporabljati v kozmetiki, a kaj kmalu so ugotovili tudi škodljivost te snovi. V Evropi in ZDA so jo prepovedali, njena uporaba pa se je mirno nadaljevala v Afriki, Aziji in državah, kjer je zakonodaja bolj »popustljiva«. Razvil se je bulimičen trg in prepovedane izdelke so vseeno prodajali po celem svetu, tudi v Evropi. Samo v zadnjih petih letih naj bi se trg belilnih krem povečal za 40%. Tudi v Franciji, kjer je temnopoltih prebivalcev okrog šest milijonov, je prodaja krem zelo razširjena; v Parizu lahko tovrstne kreme v četrlih, kot je Chateau Rouge, nabavite brez problema. Obstajajo seveda kontrole, tako po trgovinah kot na mejah – v Le Havru je carina v letu 2006 zasegla 15 ton prepo-

vedanih izdelkov – toda zaenkrat so to samo kaplje v morju. Kakšne pa so posledice uporabe belilnih izdelkov? V najboljšem primeru so to ekcem, madeži, infekcije ali slab vonj kože. Ko pa jih ženske uporabljajo več let, povzročajo kreme tudi rakasta obolenja. Uporaba teh mazil povzroča odvisnost: ko prenehamo z mazanjem, postane koža temnejša kot na začetku. Hidrokinin seveda ni edina uporabljena belilna sestavina. Zelo razširjeni so tudi kortikoidi, ki lahko v večjih količinah privedejo celo do hujših psihičnih motenj. Kortikoidne kreme najdemo tudi v lekarnah, a le-te prodajajo samo v zdravilne namene (za določeno obdobje in le za lokalno rabo).

Posledice dolgoletne uporabe tovrstnih mazil so lahko hude

Ženske pogosto uporabljajo tudi enostavnejše, »domače« izdelke, saj si drage nege marsikdo ne more privoščiti (lonček s 30 grami kreme stane namreč v povprečju pet evrov, toda ta količina zadostuje le za dan ali dva: mesečni stroški lahko znašajo tudi po več sto evrov). Med najbolj uporabljenimi sestavinami domačih

mazil sta varekina in amonijak: zdravstvenih posledic si ni težko predstavljati. Zakaj pa se to tržišče tako širi, če je znano, da so izdelki nevarni? V človekovem odnosu do barve kože ima pomembno vlogo dediščina kolonializma. Belci so imeli oblast in denar, »svetlejš« je postalo sinonim lepega, civiliziranega, bo-

gatega. Mnogo črnk pravi, da so na svetli koži poteze očitnejše ter da je nakit vidnejši. Ob »mitu bele kože« moramo omeniti tudi dejavnik diskriminacije, saj še danes (pre)večkrat lažje dobiš delo, če si »svetel«. Dokaz za to so različne organizacije, ki se v Franciji in drugod borijo za enakopravnost. Rasizem je namreč še vedno prisoten v naši družbi. Kaj pa evforija zadnjih mesecev v zvezi z ameriškim predsednikom Obama? Mnogi pravijo, da se stvari spreminjajo. Morda se res, ampak vsaka medalja ima dve plati: nekateri poudarjajo Obamovo temno polt, drugi vidijo predvsem njegovo belo plat, saj je bila njegova mati belka. Nekateri menijo, da bo imel glede belilnih krem obraten učinek oziroma da se bo poraba le-teh zaradi njegovega lika še povečala. Medtem pa statistike kažejo, da je zdravstvenih problemov zaradi beljenja polti vedno več. V pariški bolnici St. Louis so že leta 1995 odprli posebno posvetovalnico. Belilne kreme so očitno simptom globljih družbenih problemov...

Jana Radovič

Ameriški pevec Michael Jackson si je kožo s kozmetičnimi izdelki in terapijami »mrtvaško« pobelil

Ponudbe veljajo do 18. februarja 2009

POPUST
40%

In veliko drugih ponudb!

Sir Dolomiti
LATTEBUSCHE
cena za 100 g

€ **0,65**

Sveže testenine
Sfogliagrezza
RANA
Cappelletti s pršutom,
Raviolini Tortellini Caserecci,
Tortellini skuta-spinaca.
250 g, 8,12 €/kg

OD € 3,39
POPUST 40%

€ **2,03**

OD € 0,99
POPUST 40%

€ **0,59**

Testenine
AGNESI
več vrst
500 g, 1,18 €/kg

Ekstradeviško
oljčno olje
Poggiolo
MONINI
75 cl
3,60 €/liter

OD € 4,50
POPUST 40%

€ **2,70**

OD € 7,20
POPUST 40%

€ **4,32**

Kava
SPLENDID
klasična aroma
4 x 250 g

OD € 5,90
POPUST 40%

€ **3,54**

Pivo
DREHER
6 x 66 cl
0,89 €/liter

OD € 6,99
POPUST 40%

€ **4,19**

Tekoči
detergent
SOLE
bianco solare, 2 plastenki x 2,5 l

Udarno vrtno kladivo,
3 funkcije, 780 w
WALKER

- 3 funkcije: vrtnje, udarjanje, udarno vrtnje
- SDS hitro-vpenjalna glava Plus z dodatki v priložnem kovčku

44,90

poleg tega...
branimo naše kupce
nižamo cene in dvigujemo kupno moč
cene za več kot **150** artiklov so pri nas

znižane in zamrznjene

do 31. marca 2009

DANES ODPRTO
Hipermarket Emisfero

MONFALCONE/TRŽIČ (GO) Kraj San Polo, ulica Pocar - Tel. 0481/416740

ponedeljek: 14.30 - 20.30 od torka do sobote: NEPREKINJEN URNIK: 9.00 - 20.30 - nedelja: 9.30 - 20.00

EMISFERO NAJDETE TUDI V KRAJIH: BELLUNO, Fiume Veneto (PN), PERUGIA, SCORZE' (VE), SILEA (TV), VICENZA, VITTORIO VENETO (TV), ZANÈ (VI)